Орган Руського Народного Союза в Америці

Свобода

В лучности сила!

SVOBODA

РІК XXI. Джерзи Сіти, Н. Дж., четвер, 27-го марта 1913. Ч. 13. | VOL. XXI. Jersey City, N. J., Thursday, March 27, 1913. N. 13.

Новинки.

З парляменту в Отаві. Отавський парлямент не може діждати ся кінця питаня про 35 міліонів. Бесіди про се тягнуть ся вже понад 200 годин і жадна сторона не піддає ся. Консерватисти раді перепертп свою постанову, а лібералп завзяли ся за ніщо не допустити, щоби канадійські горожани мали дати Анґлії дармо 35 міліонів. Дивуватись просто треба, що ліберальні бесідники що так довгім протягу бесід мають завсїгди певні нові і слушні докази, що поступоване консерватистів кривдить народ. Деякі арґументи, якими боронять ся консерватисти, просто сьмішні.

Смерть трьох осіб в огни. В ночи на 27. лютого с. р. згорів двірський будинок коло села Пархача сокальського повіта. Мешкало там кілька родин двірських слуг. Огонь заскочив їх так несподівано, що не всї втекли з житєм. Лишили ся там 65-літна бабуся і 16 місячна дитина Анни Смулки. В послідній хвили Анна Смулка кинула ся до середини, щоб ратувати дитину, але вже більше не вийшла. Бабуся і мати з дитиною згоріли на вуголь.

Нове жерело кипячки. Коло калуських салін вибух нафтяний пробний шиб. Від кількох днів видає він страшні ґази, які своїм шумом і гуком залякують сусїдів. Справа ся вимагає великої уваги, а то місцями люди в своїм нерозумі винаймають землю під верчене нафти за півдармо з шкодою для цїлого народу.

Анґлійські дивацтва. В Лондонї зачинають тепер ходити женщини рачки. Є се найновійша основа гіґієни в цїли задержаня молодечої сьвіжости. Мешкає в Лондонї один лікар, який розповсюднює сю методу, запевняючи, що ходженє рачки улекшує правильне травленє. Перший прохід в сїй нелюдській поставі зачинає ся зараз рано перед снїданєм, а другий по обідї. Деякі з лондонських женщин довели сю нову систему до майстерства — причім повзають через пів години безнастанно. Уважають головно на се, щоби в сїм неестетичнім положеню не підглянув їх ніхто з мужчин. Найлучше проходжують ся в товаристві товаришок і в сей спосіб модернізують вони ранїшні відвідини сусїдок. Деякі женщини, вихісновують се нове лїченє в сей спосіб, що рівпочасно фротерують долївку.

Богатий жебрак. В Москві на Угорщинї помер недавно жебрак Михайло Шипош. Коли отворили його скриню. межи подертими лахами найшли дві щадничі книжочки на суму 70 тисяч корон, котрі богатий держав в банку в недалекім містї. Жебрак має свояків, дуже бідних людий і для них припаде тепер гарний спадок.

Небіщик зажадав їди. В Корнінґ, Н. Й.. стала ся цікава подія. Коли похоронний підприємець прийшов до дому Гаррі Бріґгема, щоб бальсамувати його тіло, „небіщик" витягнув ся, сїв на постелї і зажадав, щоб принесли йому їсти, бо чує ся дуже голодним. Коли наїв ся, сказав, що чує ся значно лучше, як в кількох останних днях недуги. Гаррі Бріґгем хорував вже від довшого часу, а в останних днях попав в летарґ, котрий його родина уважала смертию і замість покликати лїкаря, післала за похоронником.

Околиця Пітсбурґа має металю радіюма найбільше на цїлім сьвітї. В околици Пітсбурґа в долинї Парадокс у підніжа гір Онкомпеґрі відкрили дуже дорогий а рідкий металь радіюм. До тепер лиш Австрія мала найбільшу скількість його — якусь сотну часть ґрама. Одна унція того металю вартує три міліони долярів. Сей металь має в собі велику енерґію-силу. Чотири фунти його були би в силї гнати по водї і найбільший корабель. В медицинї особливо віддає він надзвичайні услуги. Експерти запевняють, що Пітсбурґ буде мати в недовгім часї сего металю більше, чим його є в цїлім сьвіті. — *o*

Дім запав ся до майнів. В околицях угляних майнів в Пенсильвенії позападала ся земля і коли їхати треном або стріткарою, видко лиш лійковаті ями. Ще пів біди, коли земля западе ся осторонь міста, але цїла вже біда, як се стане ся в містї. Недавно добили ся були майнери до пивниці одного дому в Скрентонї. Жена, будучи в хатї, учула якесь стрясенє-шелест в своїй пивници. Зійшла в долину і з острахом побачила отвір до майнів. За хвилю почула голос з середини. Подала драбину і з майнів вилїзло кількох майнерів. В Дурієй, Па., запала ся земля в кількох місцях і притім ушкодило ся кілька домів. Тинк повідлїтав, мури позарисовували ся, а як ні, то вікон ні дверий не мож отворити. Дім Й. Пеноского так сильно подав ся враз з землею в долину, що родина серед ночи мусїла ратувати ся утечею. Щастє, що не повстав від печи огонь, бо був би до решти знищив будинок. — *o*

1460 корчем в повітї Люзерна. В повітї Люзерна, в Пенсильвенії, уділено на сей рік 1460 лайснесів на корчми. Радуй ся з того і ти руський народе! Будеш мати де загасити свою спрагу, чи треба буде, чи не треба. Десь між більше просьвіченими людьми і богатшими від нас є рух за тверезостию, а в нас о тім ні слиху ні диху. Чи Русин лиш на те сотворений, щоби пропивав свій тяжко запрацьований цент? Чи може так зріс з „сьвентою польскою карчмою", що і тут в Америці без неї не може жити?... — *o*

Весняні бурі в Америці. Послїдного тижня двома наворотами лютили ся страшенні бурі в полудневих і середущих стейтах Америки і наробили величезної шкоди. На переломі зими а з початком весни панує завсе неспокій в природі. Але такої бурі, яка була минувшого тижня, вже від давна люди не памятають. Через стейти Алабама, Ілїной, Індіяна і Огайо, також через північну Пенсильвенію і Ню Йорк стейт перейшла воздушна труба, звана „сайклон" (цикльон) в супроводї великої бурі і все, що було по дорозї, нищила, скручувала до купи, забирала і в чортівськім танцю уносила з собою. Промір сеї крутячої ся труби був довгий на яких 200 ярдів. А гнала вона з такою силою, що ні найсильнїйші дерева, ні доми не були в силї їй оперти ся. Де перейшла, то там як би замів. Такі бурі-сайклони лучають ся понайбільше в полудневих і середущих стейтах в літї в часї спек. Люди се знають і відповідно до того будують сильні пивниці, щоб в разї такої бурі мож було схоронити ся в безпечне місце. Послїдні бурі наробили шкоди на кілька міліонів долярів та убили около 150 людий, а велике число їх то тяжше то лекше поранили. Про силу їх можна мати понятє з того, що один особовий трен, який їхав понад ріку, буря змела його з треки до води і всї люди потопили ся, а два місточка зрівнала цїлковито з землею. Лиш слїд остав, що було там колись місто. В містї Шікаґо наробила буря також великої шкоди. В латинську велику пятницю було Шікаґо через кілька годин цїлковито відтяте від східної части Америки. Здовж рік Міссісіпі і Огайо аж до канадійських озер повстав неначе хінський мур-перерва, так що не мож було з Ню Йорку довідати ся, що діє ся за тою полосою. Всї телеґрафічні й телефонічні дроти буря попереривала. Хто хотів з Ню Йорку довідати ся, що діє ся в Шікаґо, мусів телеґрафувати через Вашінґтон на полудне до Ню Орлїнс, через Тексас на північ до Мінеаполїс а звідси аж до Шікаґо; иншими словами: треба було обходити шість разів довшу дороґу ніж звичайно.

В північній Пенсильвенії лютила ся того самого дня також велика буря получена з дощем, а місцями із градом і снїгом. Сьвіта божого не було видко, з ніг чоловіка валило, здавало ся, що буря все унесе з собою. Шкоди суть величезні. — *o*

Самоходові опришки в Москві. Полїція в Москві виловила недавно небезпечну ватагу самоходових опришків. Складала ся вона з 3 осіб, які взяли собі взорець з париських опришків. Їдучи самоходами допустили ся вони в Москві понад 100 злочинів, в тім кілька убийств. Вони убили і ограбили кількох наколесників, украли княгинї Ерістон родинні дорогоцїнности вартости 1 міліон карбованців, ограбили вілю міліонера Прохорова, убили кількох поліціянтів і знищили 6 самоходів. Арештовані признали ся вже до 50 злочинів. Заряджено середники в цїли виловленя прочої части сеї ватаги, яка недавно ограбила кілька складів, розбивши вперед зелїзні каси.

Арештованє бандитської шайки. У Львові арештувала полїція перед кількома днями Антона Познанського з Шопів польських в Пол. Королївстві і Адольфа Рушкевича. Оба арештовані зорґанїзували банду, котра оперувала в цїлій Галичинї, доконуючи крадїжи та вломів. Шайка розльокувала ся по містах і місточках, а головний остров її був в Кракові. В ночи з 12 на 13 лютого вломили ся оба згадані рабівники до палати ґр. Плятера в Мошкові під Соколем та вкрали 14.000 рублїв. Вже 14 лютого арештувала львівська полїція Познанського, котрий признав ся до крадїжи, майже рівночасно арештувала жандармерія в Кристинополи другого винуватця вломи в особі Рушкевича. Рівночасно арештувала краківська полїція Антона Бобяка і Вінцента Попару, обох зоружених в бровнінґи. Арештовані були начальною властию на західну Галичину та оперували в Кракові. Збірною точкою бандитів у Кракові було помешканє шевця Михайла Прокопика. Тут сходила ся цїла банда та радила над плянами дальших вломів. Після здогадів полїції Попара і Бобяк мають на своїм сумлїню кілька вломів, що лучили ся останними часами в Кракові й Подґужу.

Недобрий батько. Як показує ся тепер. погибший підчас катастрофи на „Титаніку" Гей, президент Ґренд Т. Пасіфік зелїзниці, записав свій величезний маєток, виносячий до міліон долярів лиш своїй жінці і добродійним товариствам. Своїм чотиром дочкам записав немилосердний батько кождій лиш по 10 долярів.

За систематичне крадєнє американських грошевих посилок відповідав перед сяніцьким судом присяглих Ігнатій Адам, почтмайстер з Буківска. Він наробив крадїжий і обманьств на 20 тисяч корон, а переводив їх в той спосіб, що на американських переказах до селян сам підписував адресатів і фалшував громадські печатки, а гроші ховав до своєї кишенї. Пошкодоване є також львівське заведенє кредитове для торговлї і промислу на суму 3447 корон. Слїдство і розправа виказали, що обжалований жив марнотравно і через те наробив великих довгів, хоч мав поверх 6000 кор. доходу. Судії присяглі потвердили вину семи голосами, а трибунал засудив Адама на два роки тяжкої вязниці з постом що місяця.

На народні Збори!

(На котрих буде промовляти п. С. Демидчук).

Субота 29. марта в Монесен, Па.

Недїля 30. марта о год. 1-ій попол. в Карнеґі, Па.

Недїля 30. марта о год. 8-ій вечер в Мікіспорт, Па.

Второк 1. цьвітня в Юнґставн, О.

Субота 5. цьвітня в Ютіка, Н. Й.

Недїля 6. цьвітня в Трой, Н. Й.

Субота 12. цьвітня в Ню Гейвен, Конн.

Недїля 13. цьвітня, о год. 3-ій попол. в Ансонїя і Дерби, Конн.

Недїля 13. цьвітня, о год. 8-ій вечер в Сімор, Конн.

Второк 15. цьвітня в Вунсокет, Р. Ай.

Середа 16. цьвітня в Фол Рівер і Бедфорд, Масс.

Четвер 17. цьвітня в Манчестер, Н. Г.

Субота 19. цьвітня в Бостон, Масс.

Недїля 20. цьвітня в Ню Брітейн, Конн.

Недїля 4. мая в Ню Йорк, Н. Й. (на горі міста).

В будні дни збори відбудуть ся все вечером, — хиба би місцеві Комітети уважали за відповідне змінити час після потреби. Просить ся отсим П. Т. Патріотів приготовити за сей час галю, позавязувати Комітети та приготовити все потрібне. Пожаданим було би, щоб у всїх місцевостях відбули ся лише одні збори, щоб в той спосіб вони випали величавійше. Коли би хто з Патріотів хотів зробити збори в тих місцевостях, котрі лежать при отсїй оголошеній дорозї, то можуть їх скликати в тих днях, котрі в отсїм порядку не є заняті, одначе мусять заздалегідь зголосити се листовно до нашої Редакції, щоб мож порозумітись вперед з Вп. П. Семеном Демидчуком.

Як витали Пертамбойці галицького делеґата.

Зараз по Народних Зборах в Елізабет, що відбули ся в неділю дня 2-го марта с. р. пополудни, удав ся п. Демидчук враз з редактором „Свободи" п. Стеткевичом зелізничим поїздом до руської громади в Перт Амбой, Н. Дж. На місцевій стациї ожидали дорого Гостя тамошний руський парох, Впр. о. Чаплинський і п. Николай Ваверчак. Вони відвезли обох прибувших гостий автомобілем аж на приходство (парохіяльний дім для сьвященика), де оба згадані панове загріли ся і з'їли смачну вечеру.

О годині 7.30 вечер явили ся перед приходством гарно умундуровані члени Тов. „Січ" і делеґати всіх Братств, з чотирма прапорами. Два прапори уставили ся на чолі „Січи", а два другі чекали на п. Делеґата, якого мали взяти між себе. На звук січової трубки вийшли з хати пп. Демидчук, Стеткевич і о. Парох і удали ся маршовим, дуже торжественним походом до церковної галї. Підчас маршу січовий сурмач орудував дуже справно своєю трубкою, виграваючи відповідну маршову арію. У дверях галї очікував на п. Демидчука п. Николай Ваверчак, один з найповажнійших пертамбойських громадян, тримаючи на піднос (таці) величезний бохонець хліба і сіль. Він привитав п. Делеґата в імени громади сердечними й теплими словами і вручив йому хліб та сіль. „Січ" зробила тимчасом шпалір через цілу галю аж до естради. Коли п. Демидчук з тацою в руках вступив у галю, загремів із грудий присутних величний оклик: Слава! Сей оклик повторяли зібрані так довго, поки о. Парох не припровадив п. Делеґата перед естраду. Тут п. Демидчук поставив на осібнім, призначенім до того стільци, тацу, а сам вийшов враз з о. Парохом на підвисшене. Наступило взаїмне представлене: Гостя народови, а народу Гостеви. О. Чаплинський представив своїм парохіянам, кого вони витають в особі п. Демидчука, а знов п. Демидчукови представив, яких людий бачить він тепер перед сбоою і з яких головно повітів вони походять.

По короткій промові о. Чаплинського зібраний нарід привитав галицького Гостя грімкими оплесками, а п. Демидчук заняв осібне, призначене для него перед естрадою місце перед невеличким столиком, на якім находив ся на великім картоновім папери привіт від Товариства Сьпівацького, уложений стихами п. Зволинською, а виписаний гарно рукою п. Переговського. (Слова сего привіту-кантати поміщуємо низше).

Місцевий хор в народнім сьвяточнім строю відсьпівав пісню „Зазвенїмо", а по відсьпіваню лишив ся дальше на сцені. Тепер наступили короткі привіти від отсих місцевих товариств:

Від Бр. Успенія — Василь Козак.

Від Бр. сьв. О. Николая — Михаїл Вітів.

Від Бр. сьв. Василія — Михаїл Даньків.

Від Тов. „Січ" — Пилип Щуцький.

Від Сестрицтва — Катерина Лабуза.

Посім наступив привіт від сьпіваків, які не мали свого осібного відпоручника, але за те відсьпівали всї на чотири мішані голоси отсю дуже гарну і мельодійну кантату:

Витай нам, Гостю, витай Краяне,
Кличем до Тебе, що лиш сил стане:
Витай нам, витай
І лиха не знай,
Всьой вік не журись,
Як птичка весною все веселись!

Щасте нехай Тя не опускає,
Жите в здоровлю най процвитає.
Ще раз витаєм,
Ще раз желаєм
З серця цілого:
В щастю, здоровлю жий нам літ много!

По відсьпіваню сеї кантати наступила мабуть найгарнійша із всїх хвиля. Виступило на сцену троє маленьких школяриків в народнім строю і в імени шкільної дітвори привитали дорогого Гостя низше наведеними словами. Були то два хлопчики: Ілія Ваверчак (1-ший хлопець) і Йосиф Мощар (2-гий хлопець), а між тими хлопцями низша від них дівчинка Ева Журав, яка тримала в руках величезну китицю з живих цьвітів, перевязану двома гарними синьожовтими лентами. Ось як витали сї діточки старокраєвого Земляка:

1-ший хлопець:

Привіт від українських школяриків.
Витай нам, Гостю, з рідного краю,
Ціла Вкраїна Тебе витає.

2-гий хлопець:

І в наших серцях, хоть невеличких,
До Тебе, Гостю, любов палає.

Всї:

Витай нам!

Дївчина з китицею:

Від школяриків руських ось китицю тую
В доказ любови я Тобі дарую,
А єще від себе осібно желаю,
Щобись жив так любо як цьвіточка в маю.

Всї:

Многії, многії, многії літа!

Повисші слова зложила і виучила дітий п-ні Зволинська.

Коли маленька Євка віддавала п. Делеґатови букет, хор рівночасно гримнув „многая літа" і тим многолітствієм закінчили ся всї привіти.

Серед бурі оплесків випровадив о. Чаплинський на естраду п. Демидчука, який розпочав свою гарну і поучаючу промову, що тревала майже дві години. Сю промову виголосив п. Прелеґент з великою вервою, а присутні громадяни переривали її з часта гучними оплесками.

Потім говорив коротко, але сильно зворушеним голосом, п. Стеткевич, який просив п. Делеґата засьвідчити перед цілою галицькою Україною, що він тут чув і бачив і які то гарні люди жиють у Перт Амбою.

Пану Демидчукови за його глубоко обдуману промову подякував іменем громади п. Н. Ваверчак, а відтак ще сам о. Парох, котрий підніс також значінє „Рідної Школи", виказав наш обовязок поспішити з помочию тій народній інституції і заохотив присутних до складаня жертв.

По гали пішли за колектою три пари, а се Василь Козак, Іван Швайлик і Григорій Клим до збираня складок, а Мих. Чумер, Мих. Даньків і Ст. Крицький до записуваня імен жертводавців. В часї колекти і рахованя зібраних жертв п. Демидчук розмовляв на всїлякі теми з поодинокими людьми, що обступили його зі всїх боків, бажаючи почути дещо цікавого і подрібнійшого про старий край.

По обрахунку відчитано прилюдно імена всїх тих жертводавців, що офірували найменше по 50 центів, а відтак і цілу сколектовану квоту. Ся збірка представляєть ся так:

Тов. Січ $30.00; з акафисту в церкві 27.56; парохія Перт Амбой, Бр. сьв. о. Николая і Тов. Сьпівацьке по 25.00; Бр. сьв. Василія і Бр. Успенія по 20.00; Тов. Січ з Картерет 10.00; Сестрицтво Неп. Зач. 5.00; о. Й. Чаплинський 50.00; Гр. Демкович 20.00; В. Гладун 10.00; Н. Ваверчак і І. Переговський по 5.00; М. Жилка і І. Ваверчак по 2.00; О. Стеткевич, Юлїя Зволинська, М. Вітів, І. Швайлик, М. Чумер, Т. Пашуля, В. Дригинич, І. Яцина, Д. Коцаба, Т. Король, Г. Шкапій, М. Ґой і Т. Нагребний по 1.00; К. Шкурат, Катерина Нагребна, Александра Масляр, С. Пашкевич, Р. Кринвавич, М. Лохайовський, Ф. Лисишин, М. Берків, Й. Ваверчак, І. Стек, В. Козак, І. Козак, М. Даньків, П. Щуцький, Г. Нагребний, Юлїя Шолапай, Марія Шолапай, Ю. Левків, М. Келт, А. Чечіль, Г. Рудик, І. Сташків, В. Коритко, Д. Вовк, А. Ґиба, Д. Глива, А. Дуда, Г. Вінніцький, Н. Колодій, А. Бажан, П. Даньчишин, А. Рожик, Анна Кваснюк, Марія Сушко, Катерина Лабуза, І. Наумець, Н. Топорник, І. Денис, О. Ґелета, І. Попаца, П. Космий, А. Потякевич, Д. Король, В. Фединишин, Г. Терефенко, І. Шлюсар і М. Коник по 50 цнт. Решта дрібнійшими датками. По відтрученю видатків чистих $312.31 відослано на другий день до краю на адресу „Днїстра", вкл. кн. 6.800.

Прийшов ще раз до слова п. Демидчук. Він подякував горячо пертамбойській громаді за щире привитанє і за обильні жертви на річ „Рідної Школи" та пожелав всїм присутним усього гаразду і многих літ.

На самім кінци відсьпівав хор при співучасти всїх присутних „Ще не вмерла Україна", а відтак всї предсїдателї місцевих Братств і Товариств відпровадили п. Демидчука до парохіяльного дому. О. Парох запросив сих предсїдателїв до середини і погостив їх усїх — як він казав — гербаткою... На дїлї се була дуже щира гостина, підчас якої внесено кілька ріжнородних тоастів і обговорено богато всяких народних справ.

Я старав ся по змозї як найкоротше подати перебіг того рідкого народного сьвята, що мало місце в руській громадї міста Перт Амбой, в неділю вечером, дня 2-го марта б. р. Після того короткого звіту неодин міг би думати, що згадана ось тут громада, се одна з найбільших руських парохій в Америці. На дїлї ся парохійка є собі маленька тілом, але велика духом! Її сила то: згода, любов і єдність.

Усї ті гарні прикмети пертамбойської громади бачило ся в живі очи на описанім мною Народнім Вечері. Запамятають собі той Вечер до гробової дошки усї ті, що були на нїм присутні, бо такої щирости, такої сердечности, такого палкого почутя народного і такої гостинности — не подиблете і в найбільшій руській громадї в Америці.

Когось би тут треба конечно похвалити, але кого — єй Богу не знаю! Хиба відразу цілу громаду. Догадувати ся можна, що провід у тій громадї веде місцевий душпастир, але в такім разї він се робить дуже зручно і дуже розумно, бо нїколи не видно його там, де можна збирати лаври... Не думаю тут богато розписуватись, а скажу тільки те, що о. Чаплинський має дуже гарних парохіян, а парохіяни о. Чаплинського мають дуже гарного пароха. Се факт!

Не можу закінчити отсього звіту, щоб не піднести прилюдно праці і заслуг тих одиниць, котрі — після моєї гадки — причинили ся найбільше до звеличеня сего рідкого народного сьвята. До тих визначних і щирих патріотів належать всї члени місцевого хору з п. Переговським яко діріґентом на чолї, всї члени того комітету, що занимав ся уладженєм сего сьвята, всї П. Т. урядники місцевих товариств, а наконець Вп. п-ні Зволинська, котра прибрала цілу галю руськими красками, поукладала принагідні стихи і вивчила діти.

Я від щирого серця бажаю Пертамбойцям, щоб вони і на далї були такими гарними людьми і такими сьвідомими Русинами, якими дали себе пізнати на своїм Народнім Вечері дня 2-го марта с. р., а знов же всїм руським громадам в Америці желаю, щоби ступали слїдами славних Русинів з міста Перт Амбой!

Гість.

Місцевий Руський Народний Комітет в Джерзи Сіти, Н. Дж.

ПОВІДОМЛЕНЄ.

Дня 23-го марта с. р. зійшов ся вибраний на Нар. Вічу дня 9. лютого с. р. підчас побуту Вп. п. Демидчука повисший Комітет, як постійний Нар. Комітет, де були присутні мужі довіря з ріжних дїльниць міста без огляду на їх партійне переконанє і по уконституованю повзяв слїдуючі ухвали:

1) Рішено від дня 30-го марта с. р. розпочати збірку на „Рідну Школу" способом колектованя по руських домах. Просить ся проте щиро приняти вибраних до сего людий, позаяк ціль, для якої вони працювати-муть, є глубоко патріотична і гідна попертя. До сего вибрано: Долина міста: Текля Фатула, Мелянїя Зеновяк і Тарасій Хвалик яко провідник. На Лафаєт: Стефан Шибунька і Іван Самуїл. На Мерйон: Вас. Татомир і Ол. Кухар. Канал стр.: Панько Малецький і Стеф. Денека. На Генденрсон стр. і Павонїя Аве.: Дм. Кальба і Мирон Боднарчук.

2) Дальше поручено кромі сего занятись збиранєм жертв на „Рідну Школу" шкільним дітям, поперше, щоб дати їм нагоду помочи „своїм для своїх", а по друге, щоб вже змалку привчити їх народної карности і патріотичного духа.

3) В цїли придбаня більше фондів, рішив місцевий Комітет, засягнувши гадки всїх запрошених представителїв місцевих Товариств, урядити в неділю дня 11-го мая 1913 р. Концерт в честь Впов. п. делеґата Демидчука, який з пожертвованєм посьвятив ся справі „Рідної Школи" в Галичині. Концерт сей відбуде ся при співучасти всїх місцевих Товариств.

Програму, галю і т. п. подасть ся опісля.

При сій нагоді просить ся всї місцеві Тов-а, щоб віднесли ся приязно до нашої просьби і поручили виплатити якусь певну суму зі своєї каси на „Рідну Школу". Жертви треба слати на адресу:

W. Kostecky,
76 Morris St., Jersey City, N. J.

Дорогі Братя, хто з Вас не знає теперішного невідрадного положеня нашого рідного краю, винищеного цілковито елементарними нещастями і треваючими довго воєнними приготованями? Хто не заплакав би, видячи як наші діточки охочо горнуть ся до просьвіти, а нема кому їм помочи, бо їхні родичі надто збідніли серед таких злиднів. До Вас, дорогі Родимці, витягають вони тепер свої руки та кличуть: Поможіть тепер нам, бо потреба велика.

За Місцевий Комітет:

В. Каськів, предс.,
В. Костецький,
І. Самуїл.

ЯК ПОЛЬЩАТЬ НАШІ ШКОЛИ.

О тім говорив пос. Будзиновський в палаті послів в своїй інтерпеляції з дня 29. лютого. Сказав він між иншим:

Коли в якій громадї ніяк не мож найти ради громадської, що готова була би ухвалити на приказ ц. к. окружного інспектора шкільного польську викладову мову чи то в школї чи в її експозитурі, так тоді ц. к. повітові власти старають ся на всякі можливі, часто протизаконні способи виманити або навіть вимусити згоду громади. До сего належить: наклонюванє при помочи обману, економічне шкодженє громаді і відстрашаючі приміри на тих громадах, котрі ц. к. повітові власти лише тому знищили, що вони вагали ся виповнити жаданя окружного інспектора шкільного.

Коли яка українська громада має вже школу з українською викладовою мовою, але мусить і порішить виставити для неї новий будинок, або коли громада стараєть ся розширити свою школу, тоді ц. к. окружна рада шкільна ставить завсїгди услівє, що лише тоді висші шкільні власти згодять ся на ухвали і жаданя громади, коли громада ухвалить, якою має бути викладова мова в тій розширеній чи в тій перенесеній до евентуально нового будинку школї. Вже се саме жаданє ухвалювати викладову мову є протизаконностию, бо викладова, а саме українська мова вже законно істнує і непотрібно її ще раз ухвалювати.

Ще більшим безправством є поясненє кр. ради шкільної, що виконанє ухвали про будову або розширенє залежати-ме від ухвали про викладову мову. Тут ходить вже не о викладову мову, яка законно вже істнує, лише про новий шкільний будинок або о розширенє істнуючої школи. Однак кожда громада знає, для чого сего домагаєть ся. Ходить тут о те, щоби виманити або вимусити ухвалу про зміну дотеперішної української викладової мови. Се зрештою часто заявляє зовсім виразно ц. к. окружний інспектор шкільний. Колиж громада нічого не ухвалить в справі викладової мови або коли рішить ще раз, що викладовою мовою має бути українська, тоді ц. к. окружний інспектор шк. без женади жадає від громади, щоби ще раз переперла жадану ухвалу.

Між тим пускає ся в рух цілий повітовий адміністраційний апарат, щоби лише її змусити до податливости. Ц. к. староство, повітовий виділ і всї від сих властий зависимі уряди і орґани пускають все в рух, уживають всяких способів, які лиш мож видумати, а саме безправства і насильства, щоби лише зломити опорність цілої громадської ради та поодиноких її членів, головно найвпливовійших. Повітові власти так довго шиканують та шкодять громаді, так довго повтаряють ся жаданя що-до „повної ухвали", аж доки не удасть ся ц. к. окружному інспекторови шк. витиснути се, чого йому бажаєть ся або доки громада не ухвалить чогось так неясного і незручно устилізованого, що відтак інтерпретують повітові і краєві власти так, як їм завгодно. Колиж їм се не вдасть ся і коли ц. к. повітові власти завважать, що вони не в силї щонебудь видусити від громади, так тоді нищать її цілковито, щоби вона була відстрашаючим приміром для [illegible]ших громад.

Тимчасом зібрали ся на естраді достойники церковні в епископських одежах враз з иншим духовеньством. Тут сів також лорд-протектор і инші найвисші урядники держави. Естраду окружав відділ прибічної ґвардії в лискучих збруях.

Слідувала хвиля повна ожиданя і на даний знак почули ся звуки триюмфального маршу: Том Кенти, цілий убраний в золото, вийшов з близьких дверий і виступив на підвисшенє. Всі присутні піднесли ся і віддали честь молодому королеви.

Величні звуки похвального гимну наповнили нутро катедральної церкви, коли Тома випровадили на престол. Старинні торжественні обряди йшли тепер приписаною черґою, манили око і зближали ся вже до кінця. Том Кенти блід чимраз більше, жаль і грижа росли в нім, рвали його серце, роздирали душу. Він почував себе вельми нещасливим.

Зближаєть ся останний акт, найбільше торжественний. Архіепископ, примас Анґлії узяв королівську корону з аксамітної подушки і держить її над головою дрожачого мнимого короля. Ціла нава мінить ся і сьвітить, мов великанська дуга, бо в тій хвили всі лорди і дами піднесли свої корони і держать над головами.

державних, мешкане помершого короля й князя Валії.

Се було дивне, цікаве, незвичайне, на се годили ся всї.

Загальний настрій змінив ся цілковито, вже Том Кенти думав, що освободить ся від вложеного тягару, коли князь Сомерсет сказав киваючи головою:

— Певно, що відповіди є незвичайні, але наш достойний король знає то само. Се не є достойні докази.

І знов під впливом тих слів загальне переконанє захитало ся, немов розніс його новий подув вітру. Знов звернули ся думки до того, щоб Тома удержати на престолї, а претендента-жебрака кинути у воду. Знов лорд-протектор похилив голову в задумі і говорив до себе:

— Таку загадку треба конче відгадати; се було-б небезпечне для держави і для нас всїх. Нарід міг би подїлити ся, тай міг би упасти престол.

Звернув ся і закликав:

— Звязати його і дати до тюрми... ні... чекайте ще!

Його черти роз'яснили ся, звернув ся до обдертого претендента і спитав:

— Де є велика державна печатка? Відповідь

роз'яснить загадку. Лиш той, хто був князем Валії може на се відповісти. Від сего зависить судьба престола й династії.

Був се помисл щасливий, всї присутні, великі панове похвалили його. Так, ніхто крім правдивого князя Валії не міг пояснити загадачного зникненя державної печатки, бо хоч сей хлопець добре підучений до відповідий, то на се питанє певно не буде приготований. Дуже добре! Знаменито! Прикру, грізну ситуацію в той спосіб усунено. З напруженим ожиданєм дивили ся всї в лице хлопця, щоб у нього вичитати сором виновника. З найбільшим здивованєм почули сейчас відповідь:

— Розвязанє сеї загадки зовсїм не є трудне.

Молодий претендент подав свої вказівки так спокійно, як сей, хто навик до приказуваня.

— Мілорде, Сен Джан, піди до палати, до моеї кімнатки. Ти знаєш все як найлучше. На лїво в келії, від входових дверий, найдете на долівцї, серед сницерських деревляних прикрас, мосяжний ґузик і потисни а отворить ся невеличка шафка на дорогоцінности; про неї ніхто не знає крім мене і ремісника, що її для мене приладив. Там лежить велика державна печатка; принеси її.

Присутні слухали тих слів із здивованєм;

але я її там не сховав, принайменше з самого початку...

— А хтож, милостивий королю? — спитав лорд.

— Отсе той правдивий король Анґлії. Нехай сам він вам скаже, де є печать, то йому повірите. Застанови ся, мій королю, надумай ся. Се було послїдне діло, що ти сповнив, нім вийшов з палати, убраний в мої лахи злаяти жовніра, що лихо зі мною обійшов ся.

Глубока мовчанка панувала довкола, ніхто навіть не ворушив ся. Всїх очи були звернені на обдертого хлопчину, що стояв із зігнутою головою, з поморщеним чолом і шукав у своїй памяти між дрібними споминами тої річи, так важної, що через відшуканє її відзискає престіл. А коли не пригадає, то буде вигнанцем, осоромленим жебраком. Хвиля упливала за хвилею, нещасливий надумував ся, не говорячи ні слова. Вкінци порухав головою, зітхнув глубоко і дрожачими устами промовив:

— Пригадую собі точно все, але нічого про печатку не знаю. — Задержав ся хвилю і додав із спокійним достоїнством:

— Мілорди й достойні панове! Як хочете свому законному володареви видерти його досто-

їньство тому, що він не є в силї зложити так нужденного доказу, то я не маю спромоги боронити ся... Однак...

— Задержи ся, мій королю! — перервав переляканий Том Кенти. — Зачекай, шукай в памяти, не губи себе. Ні, се не може бути. Слухай: я пригадаю тобі все, що діяло ся тоді. Говорив я тобі про мої сестри, Ганну і Марійку, про мою злу бабу і про деякі забави хлопців з Оффал-корт. Ах, ти пригадуєш собі, як бачу, то й про се собі пригадаєш. Приказав ти принести для мене їду і напиток а опісля з княжою гідностю відослав слуг, щоб не було сорому, що я голодний і не умію прилично їсти, пригадуєш собі се?

Запитаний притакнув, а окружене поглядало здивовано. Се, що почули, було дуже імовірне, але чи-ж можливо, що між князем а жебраком було таке зближене? Ще ніколи не були зібрані в такім неспокою, напруженю і сумнївах.

— Опісля, мій королю, змінили ми жартом нашу одїж. Стали ми перед зеркалом і тоді запримітили таку подібність між нами, що ти сказав, що одного з нас можна-б заміняти за другого і ніхто не спостеріг би заміни. Тоді побачив ти, королю, що жовнїр зранив менї руку —, отсе знак: ще тепер не можу добре рушити пальцем,

— Ах, мій королю, легко менї було пригадати, бо кілька разів уживав я її.

— Ти її уживав, а не міг сказати, де вона!

— Я не знав, що се є державна печатка, коли-б були менї її описали...

Том почервонів, спустив очи до землї і мовчав.

— Скажи, мій приятелю, не бій ся! — успокоював його король. — До чого ти уживав державної печатки Анґлії.

Том почервонів змішаний і сказав:

— Я товк нею оріхи.

Бідна дитина! Голосний і довгий сьміх почув ся довкруги. Том був би радше під землю сховав ся зі сорому.

З Тома зняли дорогоцінну одїж, вложили на правдивого короля і зачали на ново коронаційні обряди. Вкінци вложили корону на його голову.

Гарматні стріли заповіли в містї, що торжественний акт довершений, а крики народу були так голосні, що здавало ся, Лондон дрожить в своїх основах.

XXVIII.

Едвард яко король.

Майльс Гендон виглядав вже дуже цікаво, нім дістав ся в натовп на лондонськім мості, але ще більше обдертий вийшов він відси. Пропало також трохи гроший, бо злодії обрабували його цілковито.

Але він не богато дбав о се, щоб лиш міг відшукати свойого хлопчину! Яко старий жовнїр не хотїв робити навманя, але обдумати певний плян.

Щож можна припускати, що хлопчина зробив з собою? Де піде? спитав себе Майльс. Природний інстинкт потягне його до якогось попередного захисту, бож у хорих на умі інстинкт заступає розум. Але хтож знає, де він перше перебував? Нужденне одінє, в якім стрінув його Гендон тай вигляд волоцюги, що здавало ся, знав хлопчину від давна тай називав ся його батьком, показували точно, що хлопчина походив з одного з найгірших і найнужденнійших передмість Лондону. Але чи-ж легко там його відшукати? Імовірно ні! Майльс рішив отже уважати пильно на кожде збіговище, бо в нім тепер, чи в четвер найдеть ся його хлопчина і буде предметом насьмі-

лати, а хоч много людий, богато убраних, йшло тою самою дорогою, то він звертав на себе увагу характеристичною поставою і лицем. Сам пильно придивляв ся всїляким обличчям, бо бажав найти когось, хто-б міг подати від нього відомість Гумпрейови; бо без сумніву його самого в такім одїню, не пустять до палати.

Нечаяно надійшов знаний нам „хлопець від битя" князя Валії, він обернув ся і уважно поглянув на Гендона і сказав до себе:

— Як то не є той волоцюга, за котрим король небо й землю порушає, то хіба я туман вісїмнацятий, (хоч се правда, що так мене і давнійше називали!) То певно, що ціла поверховність того чоловіка годить ся з описом короля, як дві каплї води, було-б чудо, коли-б Бог сотворив двох подібних волоцюгів, а чуда бувають рідко. Щоб лиш найти яку нагоду до говореня.

Та не потребував сам трудити ся. Імовірно Майльс Гендон почув маґнетичний вплив його очий на собі, оглянув ся, зблизив ся до молодого хлопця і спитав:

— Виходиш з палати, чи ти двірський?

— Так, добродїю.

— А знаєш Гумпрея Марльова?

Хлопець став здивований:

Глубока тишина залягла церков. Нараз стало ся щось незвичайного: серед загального ожиданя і зворушеня нїхто не запримітив, як здовж нави пересунув ся хлопчина, убого убраний, в подертих черевиках. Він станув перед естрадою, піднїс торжественно руки в гору — рух той зовсїм незгідний з його нужденним виглядом — і крикнув з цїлої сили остерігаючим голосом:

— Зброняю класти корону Англії на голову самозванця, я — король!

Гнївні руки ловлять хлопця, але Том Кенти зриває ся з престола, в королївських шатах, мов блискавиця ступає вперед і говорить голосно:

— Проч від него, бережіть ся! Він король!

Повстає нечуване замішане. Часть зібраних зірвала ся з крісел; перелякані дивлять ся одні на других то на головних акторів того цїкавого видовища. Чи вони сплять, чи бачуть се на яві? Лорд-протектор не менше здивований від прочих, приходить швидко до рівноваги і говорить розказуючо:

— Не звертайте уваги на Найяснїйшого Пана, бо він попав знов в хоробу. Ловіть волоцюгу!

Хотїли його вже слухати, але мнимий король тупнув гнївно ногою і крикнув:

— Не важте ся, бо будете строго одвічати! говорю вам, що він є король!

Руки опадають, цїле зібране, здаєть ся, остовпіло.

Нїхто не знає, що в такім случаю робити або говорити. Тимчасом молодець виступив поволи на естраду, а мнимий король вибіг проти него з усьміхом, уклякнув перед ним і сказав:

— О, мій пане і королю, позволь бідному Кенти, щоб перший присягнув тобі на вірність та благав: вложи на свою голову корону та відбери всьо, що є твоє.

Око лорда-протектора остро дивило ся на хлопця, але небавом злість уступила місця здивованю. З иншими достойниками діяло ся то само. Поглядали на себе допитливо, а опісля, мов несьвідомо, сказали собі в душі:

— Що за незвичайна подібність!

Лорд-протектор був остовпілий; застановляв ся хвильку, опісля сказав поважно і чемно:

— Позвольте, що задам вам кілька питань?

— Радо дам відповідь, мілорде.

Питаня льорда-протектора були що до двірських звичаїв, помершого короля, князя Валії і княгинь. Молодець відповідав без ваганя і без ошибки. Описав салї палати, призначені для справ

се-ж було незвичайно, що молодий жебрак без застановленя і надуми зазівав, якраз сего лорда, немов би його знав від давна. Сен Джан не менче здивований, хотїв вже виповнити приказ, вже зробив рух, однак задержав ся. Том Кенти спитав остро:

— Чому-ж вагаєш ся? Чиж не чув ти королївського приказу? Йди!

Лорд Сен Джан вклонив ся низько перед обома претендентами і вийшов.

Тепер запримітити було можна безнастанний рух між особами, що в їх руках спочивала публична власть. Гуртки пересували ся, уступали мов образки в калейдоскопі. Ціле окружене Тома поволи відступало від нього а зближало ся до хлопця-жебрака. Том лишив ся майже сам. Одні за другими відступали від нього, мимо королївських шат і блискучих дорогоцінностий. Том Кенти був сам і опущений.

Вкінци повернув лорд Сен Джан. Ожидали його з таким напруженем, що всї мовчали, здержували віддих. Всї вдивляли ся в лице повертаючого. Увійшов на естраду, уклонив ся перед Томом і сказав:

— Пане, там нема печатки.

Швидше не розбіг би ся жаден натовп люд-

ський на вид бішеного, як ті великі, могуті а перелякані дворакі відтягли дебелого претендента до корони. Стояв опущений, без товаришів, всї очи дивили ся на нього зїрдливо і з насьмішками.

— Проч, виненьте жебрака! — крикнув гнївно лорд-протектор. — Батогами гнати вулицями, бо такий нужденник не заслугує на щось иншого.

Офіцири сторожі хотїли сей приказ виконати, але Том Кенти зборонив швидким рухом руки:

— Хто зважить ся його дїткнути, переплатить сей крок житєм!

Змішаний і переляканий звернув ся лорд-протектор до лорда Сен Джана.

— Чи шукали ви старанно? Я, певна річ, не повинен питати про се, але ся справа дуже дивна! Забути дрібницю, се легко, але щоб такий предмет, як державна печать, згинув! На нїй грубий кружок золота...

З блискучим оком перервав Том Кенти:

— Досить, се вистарчає. Правда, що печать є кругла і тяжка? На нїй вирізані букви і знаки? Так? Тепер доперва знаю, як виглядає та державна печать, за котрою ви так шукали. Коли-б ви були менї її описали точно, то могли-б її мати тому три тижнї. Знаю добре де вона є,

Сказав ти тоді, що жовнір буде украдений, тай побіг до дверий, минаючи стіл, на котрім лежала та річ, що її ви називаєте державною печаткою. Ти взяв її до руки, оглянув довкола, немов шукаючи місця, де можна-б її сховати, і око твоє упало на...

— Досить, досить! Богу дякувати! — закликав обдертий претендент з найвисшим зворушенєм. — Йди, мій добрий Сен Джан, найдеш державну печать в рамени панцира медіолянського, що висить в моїй кімнатї.

— Так, так мій королю! — закликав Том веселий. Тепер твоя корона Англії, а хто посьмів би тепер тобі заперечити, тому лучше було не родити ся. Йди мілорде, Сен Джан, спіши ся.

Тепер ожидане і зворушене зібраних дійшло до найвисшого степеня. Кождий говорив, питав; повстало замішане. Швидко уплинув чималий протяг часу. Нараз замовкли всї; Сен Джан вийшов на підвисшене і піднїс в руцї державну печать.

— Най жиє наш правдивий монарх! — загремів оклик. Нава відгукнула ся, музика заграла тріумфальний гимн, хоругви і білі хустки повівали у воздусї. А як осередна точка цїлости, для всїх очий, стояв на естрадї молодець, майже

дитина в подертій одежи і червонів від радости і вдоволеня. Біля нього повклякали високі сановники державні.

Коли піднесли ся, закликав Том Кенти:

— Мій королю, возьми собі тепер свою княжу одїж а твому слузї, Томови, віддай його лахи.

— Розберіть малого обманця і киньте в тюрму! — приказав лорд-протектор.

— Нїколи! — одізвав ся правдивий король. — Нехай нїхто не важить дїткнути ся його, коли-б не він, то я не був би відзискав корони. А ти, мій добрий дядьку, є невдячний згдядом того бідного молодця, що виніс тебе на достоїнство князя!

Лорд-протектор почервонів. Алеж той хлопець не був королем, тож що варта властиво та гідність?

— Завтра устами того хлопчини попросиш мене о потверджене твого достоїнства, бо инакше не будеш нїколи князем і лишиш ся графом.

Князь Сомерсет уступив в бік; а монарх звернув ся до Тома і спитав приязно:

— Мій добрий приятелю, як ти міг знати, де я сховав державну печать, коли я сам того не памятав?

шок товпи, що тим більше буде збільшати ся, чим більше буде нещасний упевняти, що є англійським королем. В такім случаю, Майльс Гендон повалив би кількох нужденників, випровадив з натовпу свого хлопця, потїшив любязними словами і оба не розлучували би ся вже нїколи.

Пішов отже Майльс шукати. Годинами блукав по уличках, заулках, всюди бачив гуртки людий, але хлопця між ними не було. Дивувало його се, але не знеохочувало. Після його думки плян военний був добрий, хоч би борба тревала довше, ніж він зразу думав.

Коли розвиднїло ся, не одну милю дороги зробив Майльс, тай не одну товпу людий бачив, але все-ж таки почував ся змучений, голодний і сьпячий. Хотїв їсти, але не знав, де і як дістати. Жебрати навіть на гадку йому не прийшло, своеї шаблюки не був-би рівнож заставив, бо на се не позволяла йому його жовнірська честь.

Без якоїсь одежини міг обійти ся. Алеж хто купить подерту одіж?

Пополудни був ще на ногах і находив ся серед народу, що плив за походом коронаційним. Думав, що се торжество мусить доконче потягнути за собою бідного, божевільного хлопчину. Йшов за походом через Лондон до катедри Вестмінстер.

Тут і там йшов на бік з простої дороги, щоб переглянути товпу — але все до нічого не довело. Задуманий йшов далї і застановляв ся, що робити далї. Не зважав, в котру сторону йде. Умучене, осьпалість і голод вичерпали остаточно його фізичні і духові сили. Спостеріг вкінци, що вийшов з міста і що вже вечеріє. Находив ся близько ріки між хорошими селянськими загородами. Тут певно нїхто не найде, хто-б хотїв купити його обшарпану одіж.

На щастє не було студено, сїв отже-ж під якимсь-то парканом, щоб відпочити і роздумував. Поволи подужало його умученє. Ще почув далекий відгомін вистрілів.

— Се коронували короля! — сказав до себе і заснув. Від трийцять годин не спав зовсїм і не споживав. Тож пробудив ся доперва пізно на другий день.

Встав голодний, умив ся в ріцї, напив ся трохи води і йшов дорогою, що веде до Вестмінстер. Йдучи, лаяв сам себе, що стратив тілько часу. Голод піддав йому новий намір. Рішив відшукати вперед Гумприя Марльова, щоб від нього позичити трохи гроший. Як се удасть ся, то відшукає й хлопчину.

Коло одинацятої години зближив ся до па-

КАЛЄНДАР.

МАРЕЦЬ.

н. ст.	Дні	Руські сьвята
27	Четвер	Венедикта
28	Пятн.	Агафія
29	Субота	Савина
30	Неділя	3. Посту. ч. Б.
31	Понед.	Кирила
1	Вівтор.	Цьвітень. Хризанта
2	Середа	Пр. Отців

НОВИНКИ.

Виділ тов. „Львівський Боян" приступив до заснованя „Музичного музея", в якім хоче зібрати манускрипти і досі не видані ще твори, в першій мірі наших композиторів. Мабуть не буде зайвою річию піднести, з як великими трудностями стрічати ся мусить історик нашої музики, наколи мусить сам збирати весь матеріял, з часта курсуючий в лихих переписах, або що гірше ще, мусить опинити ся перед евентуальностию, що якогось твору нема, бо він лежить забутий в порохах у когось на стриху. Звертає ся з горячою просьбою до приклонників нашої музики, щоби були ласкаві переслати захований в себе манускрипти хорові, інструментальні, або унікати деяких наших видавництв. Навіть приватну переписку поодиноких наших композиторів, яка могла би кинути сьвітло на їх біоґрафії, як також староцерковні нотні книги, або і старі інструменти, просить ся висилати на руки тов. „Львівський Боян" Львів, ринок ч. 24 (до рук бібліотекаря).

Нагінка на унію в Росії. Управитель російського міністерства внутрішних справ поручив могилівському архиепископови, митрополитови римо-католицьких костелів в Росії звільнити від сповнювання парохіяльних обовязків римо-католицького духовного о. Дайбнера. Основою згаданого зарядження було після офіціяльного комуникату — те, що о. Дайбнер назвав католицьку каплицю православно-католицькою церквою, та те, що він не сповнив зарядження поліції і римо-католицького митрополита, котрі зажадали від о. Дайбнера, аби він зняв знад входу до каплиці оповістку з програмою богослуженя, що починала ся від слів „Богослуження православно-католицької церкви". Міністерство вчисляє ще у вину о. Дайбнерови перетягане православних на католицизм т. є. провину з § 62. основних законів. Останне богослуженє відправив о. Дайбнер в неділю рано. Каплицю при ул. Полозовій замкнено офіціяльно на основі присуду мирового судії. Каплицю замкнено аж до хвилї оглядин технічного комітету, о які наглядять мусять поробити окремі заходи. З каплиці знято вивіску: „Православно-католицька церков".

Здвигнути памятник першому подвижникови народної галицької самосьвідомости Маркіянови Шашкевичови рішили богослови львівської духовної семинарії в семинарськім городі, як раз серед тих мурів, у яких вперве загомонів могучий гимн національного відродження. Сьвяточне відслонене памятника відбуде ся в Зелені сьвята сего року, в 70-ті роковини смерти поета. Піднесли ся однак богато голосів що-до місця здвигнення памятника, тому комітет будови вважає за відповіднійше, умістити памятник нашого ґенія на прилюднім місці в семинарськім, отворенім тепер і для сьвітських людий церкві — подібно, як се находимо по деяких визначнійших сьвятинях.

Просьвітний рух на Україні. Найбільше часописий і книжок спотребовують полудневі ґубернії Росії, наша Україна. Урядово стверджено, що сама Україна передплачує тільки часописий і купує тільки ґазет, що всі инші ґубернії разом. І найкрасші бібліотеки мають українські міста. До таких найбільших і найкрасших бібліотек треба причислити міську бібліотеку в Харкові. Для нас Українців особливо цікава ся бібліотека тим, що є у ній найбільше число і найкрасших українських книжок з поміж усіх бібліотек українських міст. Харківська бібліотека істнує 30 років. В році 1905 було у ній українських книжок дуже мало. Але від сего року оживив ся видавничий рух, а українська громада Харкова подбала, аби в українськім відділї сеї бібліотеки не бракло нї одної української книжки. На закупно нових книжок устроювано вечерниці, аматорські вистави то що, та придбано богато гроша, звиш кілька тисяч рублів. В сім році зладжено каталоґ українського відділу та начислено всіх українських книжок звиш 3000 примірників. Всї книжки гарно упорядковані, заведено каталоґи, а читає їх богато народа. Порадно би було, аби по всіх містах України, де є тільки міські бібліотеки, засновувати при них українські відділи.

Курси для наших неграмотних вояків при віденськім корпусї. Курси для неграмотних вояків у Відни і в сусїдних ґарнізонах відбувають ся без перерви дальше під проводом молодого курата о. А. Каляти і то урядово при кождій компанії і при кождій ескадроні окремо. Вчать однорічні добровольці і інтелїґентнїйші жовніри, що покінчили кілька кляс ґімназіяльних. Яких 500 наших вояків вивчить ся на сих курсах знова своєї рідної азбуки.

Не буде Дніпрових порогів. Плян сполученя Балтійського моря з Чорним зачинає здійснювати ся а жертвою його стануть ся і славні в історії нашого народу Дніпрові пороги. Дніпро має творити часть з тої водної дороги, що має сполучати оба моря. Раді російських міністрів мають небавком предложити плян знесення порогів і визискання водної сили до витворювання сили електричної. Кошти робіт обчислено на 34 мілїонів рублів. Виконане цілого пляну має бути переведене до 6 літ.

Польська демонстрація проти ювилею Романових. Дня 5. с. м. вечером зібрала ся польська молодіж під львівським університетом, а відти пішла з прапорами походом під памятник Міцкевича. По промовах бесїдників, в яких протестовано проти сьвяткованя ювилею Романових, накиненого російській Польщі, спалено царський портрет. Поліція, помітивши, на що заносить ся, кинула ся до місця, де бухнула полумінь, та не могла продерти ся через товпи демонстрантів. По сій сценї промовив ще один представник польської молодіжи, висловлюючи горяче бажане, щоб можна зі зброєю в руках пімстити ся на цараті за кривди Польщі.

Истинно руссиє доставці. Віленська інтендантська управа на просьбу деп. Пурішкевича віддала сего року місцевому відділови „Союзови Архангела Михаїла" доставу на пошите 15.000 ґімнастичних сорочок для війська місцевого ґарнізону. Союз, з „добродійною метою", поручив виконати сю доставу бідному населеню м. Вільна, щоби дати йому змогу заробити зайву копійку. Місцева союзницька преса дуже вихвалювала сей „гарний вчинок", та результат таких „гарних вчинків" не зовсїм були гарні. Одна з комісій, що приймала сї сорочки, з 130 вшитих союзниками сорочок признала нездалими 125. Виявило ся, що союз одержуючи від уряду по 11 копійок за кожду сорочку, сам платив „бідному населеню" тільки по 5 коп., остачу-ж повертав на свої „ідейні" потреби — погромну літературу, подарунки керманичам союза і т. инше.

Перенесенє образу Матери Божої з України на Московщину. Зараз за галицькою границею в Росії на нашій землї на Волинї є монастир Почаїв (півтора милї від Підкаменя коло Бродів). Сей монастир істнує вже більше як 300 літ; основано його в 1597. р. Прославив ся сей монастир вже здавна, ще з часів польського панованя тим, що там знаходив ся чудотворний образ Матери Божої. Ся слава розносила ся по цілій Руси-Україні, а навіть і по Московщині і до теперішної хвилї. З цілої України, а також і з Московщини спішили тамки вірні православні на прощу просити у Матери Божої ласки. Давнїйше завидували слави тому монастиреви Поляки, а тепер Москалї. Було в Польщі таке переконане, що де є той чудотворний образ, там є сила. Таке саме переконане тепер в Росії. А як тепер повстала небезпека війни Росії з Австрією, то Москалї настрашили ся, аби Австрія не заняла разом з монастирем і чудотворного образу, а з образом і теперішної сили Росії. І тому постановив російський уряд перенести сей образ з Почаєва на Московщину. І власне перед кількома днями перенесено його до Царського Села коло Петербурга, там, де проживає цар зі своєю родиною. Тепер на Волини і на цілій Україні нарід дуже жалує, а навіть плачуть люди за чудотворною іконою Матери Божої. Москалї з того нічого собі не роблять, бо вони признаючили вже Волинь для Австрії.

Кровава бійка жандарма з циганками. Коло Оломунця в лїсї під Говпою напали цигани з друками на жандарма Шайду, щоб відбити від него арештованого цигана Франца Іштвана, котрого жандарм арештував за грабіж. Шайда мусїв боронити ся баґнетом так, що пробив дві циганки в груди на скрізь; прочі утікли. Смертельно ранені циганки відвезено до шпиталя в Оломунци.

Новий винахід в обсязї телеґрафу без дрота. Під проводом команданта залоги в Алєнсон (Франція) зроблено недавно пробу з новим приладом до телеґрафованя без дрота. Прилад сей може бути поміщений на торністрі жовніра. Три жовніри творять стацію сего телеґрафу і його обслугу.

Ксьондз з трома жінками. В Уцянах, ковенської ґубернії, був ксьондз А. Шлемос. Через якусь провину він втік до Америки і тут, під двома видуманими прізвищами, двічи оженив ся і зробив ся богатим. А два роки тому він знов повернув ся в Росію і під третим вигаданим прізвищем, Рута, оженив ся втретє. Купив собі маєток і запанував. Про свої американські жінки він мовчав. Третя жінка теж не знала, що він має уже дві жінки та що він ксьондз. На сього ксьондза написав донос рідний брат його Шлемос. Донос провірили і ксьондза арештували.

Як боюють наші „братя". В місточку Фельштині старосамбірського повіту аґент „Вісли" Марцін Фридель заалярмував хирівську жандармерію, що місцевий аґент „Дністра" Юліян Червінський ходить по селах і намовляє „ржонць Полякуф і Жидуф"! Жандармерія зачала своє і донесла про сї вшехпольскі сплетнї ц. к. прокураториї а ся тягає вже від кількох тижнів людий, Богу духа винних, на слїдство. Тимчасом виходить на верх, що згаданий Марцінек хотїв сим способом прзбути ся немилого конкурента, що працює в 14 громадах, між тим коли Марцінек сидить „ґлодни" із своєю „Віслою". Не знати, що тепер зробить ц. к. прокураторія з голодним і хитрим „Марцінком".

Банкротство „всеславянської твердинї". Московське „славянское благотворительное общество" находить ся перед розпадом. Ведучого верх в сім товаристві ославленого ґенерала Черепа Спиридовича усунено зі становища предсїдателя після того, як йому відібрано мундур. Заступник голови Гуріма помер. На скільки підорвана репутація сього товариства, видно з того, що недавна збірка його дала всего кількадесять рублів.

Англія в вічнім страху перед Німеччиною. В Анґлії знова метушать ся поголосками з ріжних сторін краю про наїзд нічною порою воздушних воєнних бальонів. Сотки сьвідків заявляють, що бачили зовсїм виразно над своїми головами сьвітла воздушних літаків на небі, а деякі твердять навіть, що чули гомін машини і бачили невиразно самі літаки. Припускають одначе відважнїйші, що сї сьвітла, се нічого иншого, як тільки ясні звізди. Сам німецький уряд вважав за відповідне заперечити неначеб який небудь військовий або корабельний літак робив візиту Англії і що Німеччина нічого не зискалаб через таку ескурзію, та ще наразилаб ся на проти німецьку провокацію.

Англійські суфражистки ведуть дальше пропаґанду за рівноправностию жіночого поля. Недавно вислали петицію до короля, щоб сей вплинув на парлямент і в сей спосіб поміг їм дійти до рівного права. Анґлійська преса осудила сей поступок дуже неприхильно, закидуючи їм напад на коронавану голову. Суфражистки скликують тепер мітінґи і вияснюють загалови своє становище та доказують, як низько впала анґ. преса, коли наскрізь культурний поступок називає нападом.

Віче готельників. В Отаві відбулось 12 марта віче готельників і властителів бординґгавзів. Присутних готельників мало бути сїм тисяч, а також кілька тисяч бординґгавзерів. Хочуть вони звязатись в одно велике готельниче товариство, щоби легче можна робити свою роботу. Читаєш таке і думаєш: Не знать, коли в такім числї зійдуть ся на мітінґ ті, що підтримують готелї. Та вони і до страшного суду не зійдуть ся, та і добре зрештою, а то вони зараз побилиб ся...

Бив він — бють його. Недавно суд в Торонто судив Роберта Вілсона за те, що побивав свою жінку. Він бив її кулаками, копав ногами, як о тім розказувала сама жінка і сьвідчили другі люди. Судія сказав до Вілсона: „Я тобі дам трошка твоєї власної медицини. Пішлю тебе до вязниці на 30 днів і скоро переступиш поріг, дістанеш 10 буків. Других 10 буків дістанеш перед виходом на волю". Така медицина слушно належить ся тим головам родини, що свою висшість видять передовсїм в кулаці.

Чудо науки. На конвенції мікроскопістів в Шікаґо показували таке чудо науки: на квадратовім цали скла був написаний цїлий зміст біблії. Розумієсь, що бачити і прочитати те писане можна було лише при помочи мікроскопа. Що до самого письма, то було воно відфотоґрафоване мікро-фотоґрафістом. Дійде колись до того, що чоловік буде міг носити цїлу бібліотеку в кишени.

Згинув через золото. Недавно утопив ся чоловік через своє золото, якого мав богато коло себе. Звав ся він Джан Пелюс і їхав на кораблі Гановер. Під час бурі Пелюс упав до води, а що в него в камізельці було напаковано богато золота, так вага золота потягнула його на спід і вратувати його житя не було можна.

„SVOBODA" (LIBERTY)
THE RUTHENIAN WEEKLY
Published every Thursday at
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Published by
The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

A. SAWKA, manager.
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Terms: Two dollars a year.
Single copy: 5 cts.

The largest circulation throughout the United States, Canada and Europe. The only advertising medium. Rates furnished on application.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

„СВОБОДА"
часопись для руського народа в Америці і орґан „Р. Н. Союза", виходить що тижня в четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців	$2.00
до старого краю на 12 місяців	$2.50
в Америці на 6 місяців	$1.00

Оплачувати ґазету треба всегда з гори.

Адреса:
„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.
Число телефону 498.

Гроші треба посилати в реджістрованім листі, або через експресовий або почтовий моні ордер. Моні ордер, то є грошевий переказ, котрий дістанете від почтаря або аґента на експресовім офісі, пішліть на нашу адресу, бо без того ми не годні гроший дістати.

Дописи просить ся писати лишень на одній стороні картки. Дописи, непригожі до друку, нищить ся, наколи з гори не було зазначено, що жадає ся їх звороту і не було залучено марок на зворот.

За всї оголошеня (адвертайзменти), поміщені в „Свободі", Редакція не відповідає.

ВІДОЗВА

„Просьвітної Комісії" в справі закладаня читалень получених з клюбами.

Житє наших Русинів тут в Америці є так дуже відмінне від житя в старім краю, особливо по селах, що переносити живцем старокраєві інституції на сю землю рівнає ся їх певному упадкови. Наш селянин тут в Америці зміняє не тільки свій стрій на всесьвітний, не тільки зміняє він кулешу та жур на шницлї та стейки, не тільки зміняє курну хату на вигідні тапетовані або мальовані кімнати, але і спосіб його мисленя, спосіб його забави перестає бути старокраєвим, а зміняєсь на широкосьвітний. Замість гуляти при одних скрипках десь в коршмі, наш нарід справляє в порядній сали, де грає цїла орхестра, великі балї, на котрі збираєсь виелеґантована мужеська молодїж і негірше від попадянок убрані женщини. Замість бакуна палять мущини циґара. Женщини їдять морожене та пють содові води. Вечерами наша мужеська молодїж іде забавити ся, бо чоловік, напрацювавшись тяжко цїлий день, потребує легкої розривки і гутірки. Іде отже до сальону не так ради пїятики, але щоби заграти в пуль або білярд та поговорити і посьміятись з товаришами в громаді. Через те мимо волї наша молодїж розпиваєсь. Читальня така, яка вона є, не вистарчає днесь нашій молодїжи. По перше, чоловік є змучений, тож йому майже неможливо читати книжки та часописи, бо чоловікови, що не привик до читаня, справляє читанє трудности і його мучить. За те гранє в білярд або в пуль, а так само 5-центовий театр, дає розривку умови без напруженя ума.

Щоб переконати ся, чи наша думка і спосіб задивлюваня на справу читалень є слушні, ми заснували в Шікаґо Український Народний Клюб „Січ" (Ukrainian National Club „Sitch").

На сю цїль ми винаняли шістькімнатне помешканє. В однім покою містять ся часописи і книжки і се є читальня; в другій кімнаті находить ся фортепян, що служить до забави і танцю; в третій уставилисьмо пуль і докупимо білярд; в четвертій урядилисьмо буфет, де мож купити собі чаю, кави, тїсточка, цукорки, овочі і т. д. Два покої віддали господареви клюбу. До того клюбу сходить ся молодїж обого пола, дівчата і хлопці, часом танцюють при фортепяні, часом уряджують гри товариські і инші забави, сидять, говорять, пють каву, гербату, содову воду або їдять перекуски, а часом хтось має відчит і т. д.

Показало ся, що наколи давнійше в читальни самій через тиждень і духом людським не пахло, то днесь клюб що вечера повний молодїжи, а члени домагають ся уже другого пулю і самограючої машини до фортепяну.

Видатки дуже легко покривають доходи з пулю та білярду, з продажи перекусок, із заплати за всякі гри товариські і т. д. Членські вкладки ідуть на удосконаленє клюбу. Клюб такий з читальнею получений не тільки сповняє дуже добре задачу читальні, але причинюєсь до уморальненя нашої молодїжи, бо молодці замість тягати ся по сальонах і розпиватись, а женщини замість сходити ся з хлопцями по заулках, або у галях за сальонами — сходять ся в клюбі і там пізнають ся, забавляють ся чесно, затанцюють засьпівають, дещо почують хосенного і йдуть відсьвіжені душею і умом домів.

Ось такі клюби з читальнями радить „Просьвітна Комісія" закладати по усїх місцевостях. Як закладати такі клюби, розкажемо другим разом.

Др. В. Й. Сїменович.

Вісти з Лемківщини.

Таки побідив Юрчакевич.

Звісний з православних і істинно-русских тенденцій, батюшка з Чорного на Лемківщині о. Михаїл Юрчакевич, головний аґент „Славії", засуспендований перед 6 місяцями гр. кат. Консисторією в Перемишли, назад обняв тими днями обовязки пароха в своїй парохії. Тай тим самим всї його парохіяни, значить: Чорне, Липна і Незнайова вже почали ходити до церкви на богослуженя, відправлювані о. Юрчакевичем. Та не тільки його парохіяни, але і православні з Довгого і Грабу.

Православні тїшать ся, що побідили. Суть того переконаня, що еґомосць їздив до Черновець і православний епископ приняв їх до своєї звязи, а сьвідком сего, то має бути — кажуть — довга борода і вуси нашого еґомосця... Господар Барна, довірений Юрчакевича, каже: „*Якими були православними, так і будеме*". Ходять такі слухи, що за приміром о. Юрчакевича всї „русскі" еґомосці на цїлій Лемківщині мають від тепер запускати бороди, бо так скорше „голених вітців і українських вчеців з Лемківщини висунуть", коли инші средства вже не помагають. Довжани під проводом славної рідні о. Кусайли вже навіть з весною і православну „клебанію" ставляють.

Не завадить додати, що в парохії Юрчакевича не всї були зголосили перехід на православіє. Богато, то лиш під терором, а кількох завзятих ґаздів таки остало при своїй народности і вірі. Одному з них, А. Баюсови, задля страшного переслїдуваня аж жінка смертельно захорувала, так що мусів для спокою її до шпиталю відвезти. І той бідака скаржив ся в Горлицях що і тепер не має спокою.

„На Новий Рік" — каже — шитки идут до церкви, иду і я; шитки идут до мируваня, иду і я. А еґомосць том зовотом „ватлярком", што до мируваня, як мя не бацнут по челї, аж мі ся жовто в очах зробило. Лем, реку, як ище раз даколи мя так бацнут, то зрявчу на цїлу церкву: за што мя бєте? штом вам завинив, еґомосць?" — Взагалї, кажу, що в тім куті йде до ліпшого, а як воно буде, то побачимо.

Той сам.

(Вшехпольсько-москвофільський союз охороною московських бурс).

Нема то як нашим москвофілам на Лемках. Що їм за біда? Рублики пливуть широким „русскимъ" руслом, є за що в Горлицях попити, в Сяноцї закусити, в Н. Санчи попоїсти, ну і що їм за біда! Най там собі у Львові видає п. намісник, які хоче зарядженя, воно їм не страшне, бо вшехпольські „władze" уміють оборонити „poczciwych Starorusinów" та взяти їх під свій покров. Ось хтось би казав, що тут нема москвофільських бурс, бо їх порозвязували власти. Деж там! є їх ще більше, як перед розвязанєм. Ось вам у Сяноцї є кільканайцять бурс, скритих під іменем тих пань, що держать московських „ребенків" на станції. Там відбувають „упражненія русской литератури и языка". Ось вам в Горлицях стоїть величезна бурса поставлена за гроші теперішного міністра п. Длуґоша. А що там дїє ся, то вистарчить сказати, що ними опікує ся славний зі своїх геройських уличних подвигів Качмарчик. Не меншу має для них ласку неодин педаґоґ вшехпольський в горлицькій ґімназії, як приміром п. Мендрала, котрий прямо каже, що „on lubi starorusinów, bo to są porządni ludzie, ale tych Ukraińców nie lubi, bo to są hajdamaki" і т. п.

Ось вам бурса в Н. Санчи — на папері розвязана — а в дійсности далї істнує а її „ребенки" помагають у видавництві часописи „Лемко". Ну і якжеж тут говорити про зле поводженє наших москалюшків, коли їм і під білим царем не булоб лучше.

Щ.

Народні Збори в Реймі, Па.

В недїлю, дня 16-го марця с. р. по Службі Божій відбулись у нас в Реймі, в парафіяльній гали Народні Збори в справі „Рідної Школи" в присутности Дорогого Гостя і Делеґата галицьких товариств, Вп. Добродія С. Демидчука.

Завдяки нашому пароховi, Всч. о. Вол. Уляницькому, котрий через дві по собі наступаючі недїлї оголосив народови в церкві день віча та пояснив взнеслу цїль тогож, — людий зійшлось (зваживши тутешні комунікаційні невигоди) досить споре число.

Д. Й. Ялечко, повитавши достойного Гостя відповідною промовою, отворив віче, та на предсїдателя тогож покликав д. Н. Джмелика, а на секретарів дд. Івана Бунґу (мол.) і Петра Гарбинського.

Д. Н. Джмелик, обнявши провід віча, пригадав вічевикам на карність підчас промов, а відтак уділив голосу Вп. С. Демидчукови. Достойний прелеґент говорив так, як може говорити лише правдивий син свого народу, котрий посьвятив свої сили на услуги своїй вітчині і своїм братям-співплемінникам. Перейшовши в своїй палкій бесїдї історію українського народу від часів, коли то гетьман Богдан Хмельницький в Переяславськім договорі підчинив нас і наші землї під скиптр московських царів, від котрого то власне часу на місце колишньої золотої волї, слави і гаразду — починає ся постійний занепад в нашім народнім орґанізмі, а в слїд за тим темнота, нужда і неволя, та обговоривши всїлякі нелюдяні стремлїня московських самодержців, особливо злочинні пляни Петра Великого, що то деспотичною силою загнав наше славне колись козацтво в багнисті околиці нинїшного Петербурга, щоб на козацьких кістках збудувати собі престольне місто, що по части й удало ся йому, бо сотки тисяч вільних колись Запорожців згинуло передвчасною смертию, а Катерина II., котра зруйнувала останки Запорожської Січи, щоб тим способом знищити наш народ і державу — дійшов шановний референт аж до найновійших часів, де ядерно вияснив всїлякі заходи наших гнобителів по обох боках кордону на знищенє нас з лиця землї, стараючи ся на кождім кроцї убивати наш рух, дух і мову — згадав за наших мучеників великої ідеї волї і слова Тараса Шевченка, Шашкевича і инших, дальше за жертви польської сваволї Стасюка і Каганця — відтак за мученикiв поляглих в селї Ляцьке і Горуцко а скінчивши на Адамі Коцку, що то впав трупом за справу українського унїверситету — заявив, що наш народ, без згляду, де він не був би, мусить сам здобути ся вже раз на самооборону, щоб не лиш забезпечитись від хижих ворогів, а то і виперти наших гнобителів з своїх прадїдних земель. Матеріяльна підмога „Рідній Школї" кождої одиниці нашої суспільности без ріжниці партійних поглядів — се одинока защита перед наїздом противників на все, що наше — се тая сила, котра визволить з кайданів нашу вітчину Україну-Русь сьвяту! Лиш в рідній школї наша надія і будучність! — впевняв достойний бесїдник. З рідної школи мають вийти сьвідомі наші борці, котрі за правду, волю й свободу і за неньку нашу вітчину підуть по всїх закутинах, де лиш люті злиднї і недоля розкинули наш народ і осьвідомляючи, підіймуть його на уровень колишнїх борців, славних козаків, а вслїд за тим прийде той час, коли — як сказав наш безсмертний віщун, великий ґеній Тарас Шевченко — помолять ся на волї невольничі дїти!

Треба би хиба вправного стеноґрафа, щоби передати докладно на письмі ориґінальний зміст довгого реферату достойного оратора, а те, що наведено висше з його бесїди, се лише промінь цїлости виголошеного Вп. п. Демидчуком реферату. Та се впрочім знають всї ті, що мали щастє прислухуватись подібним промовам сего великого сина нашого 35-міліонового народа. Се гордість і надія наша, се той ангел, котрий має відвалити тяжкий камінь з того духового гробу, з котрого воскресне в повнім блеску волї і слави наша ненька-Русь сьвята!

Належить ся признати, що за весь час поважані вічевики ремейського віча з захватом і напруженєм слухали виголошеного реферату, лиш від часу до часу нагороджували шановного бесїдника грімкими оплесками і коли Вп. прелеґент порівнував наш пересилившийся з рідного краю тут за море народ — до тої матери-вдовиці і її сиріт-дїтий, що то наш поет Богдан Лепкий висьпівав у своїй поезії під заголовком „В сьвіт за очи" — то слези якогось пригнобленого болю лялись по лицях присутних слухачів, а декотрі з наших потріотів таки на добре розплакались, хотяй у піснии сьпіваємо: „Не плакати нам і сльози не лить, не нам, козакам, те дїло робить!"...

По скінченім рефераті Вп. Пана С. Демидчука д. Й. Ялечко короткою промовою завізвав вічевиків до складаня жертв на „Рідну Школу". Вибраний комітет, до котрого увійшли: Всч. о. Уляницький, Антін Клим, Петро Цапар, Василь Зазворський (стар.), Іван Бунґа (молод.), Петро Гарбинський і Василь Цап (стар.), заняли ся збіркою жертв, а що якраз на нещастє зближав ся час приходу одинокого, в сторону Смок Рон-у і Мадери курсуючого трену, то більша часть вічевиків з поспіхом, як то кажуть, „драпнули" на стацію і тим способом, чи не хотячи, чи може з несьвідомости ухилили ся від зложеня якоїнебудь жертви на народний жертвенник, а між позісталими зібрано $78.40. Зложили слїдуючі: Всч. о. Вол. Уляницький $15.00; д. Йосиф Ялечко $10.00; І. Бунґа (молод.) і В. Зазворський (стар.) по $5.00. Н. Джмелик $2.00. По $1.00 дали: А. Клим, Ю. Лучка, С. Писарчик, М. Грешко, В. Ґалянт, С. Дрочак, А. Оріховський, Г. Коцур, І. Титанич, М. Рихель, В. Макар, М. Лумяник, Н. Береговський, А. Данчак, Ф. Ващак, Ю. Зазворський, Ф. Фенцишин, Т. Саламата, П. Тима, В. Цап (стар.), Г. Зазворський, А. Марущак, І. Гошовський, П. Ґарбинський і Г. Іванців (молодший); дрібними датками зібрано $16.40.

Позаяк є надія, що на ту саму взнеслу цїль і наші славні Братства, яких в парафії є щось 6, як і Товариство „Молодих Українців", на своїх мітинґах ухвалять певну суму, тому поручено згаданому висше комітетови за-

тримати зібрані на вічу гроші аж до Великодних сьвят, щоб відтак в цілости з майбутною ще збіркою вислати до редакції нашої „Свободи".

По сім предсідатель віча Н. Джемелик подякував Високоповажаному пану С. Демидчукови, що своєю присутностию звеличив наші глухі сторони а присутні відсьпівали „Многая Літа!"

Достойний та рідкий Гість загрівав ще присутних, щоб кріпили ся духом патріотизму, щоб на случай потреби вийшли на визволенє України з оружієм в руці і за тим відсьпівано „Ще не вмерла Україна", а відтак замкнено віче.

Іван Бунга (молод.),
Петро Гарбинський,
секретарі віча.

Справоздане Комітету „Рідної Школи" в Ню Йорку.

В виконаню ухвали „Народних Зборів", відбувших ся дня 16. лютого с. р. в Арлінґтон гали в Ню Йорку, відбув ся дня 16. марта с. р. в гали „Купер Юніон" 217 Іст 6-та ул. в Ню Йорку перший мітинґ Комітету „Рідної Школи" на Ню Йорк і околицю, в присутности членів стислїйшого Комітету пп. П. Яреми, голови, В. Кнїгиницького, секретаря, о. Н. Підгорецького, касієра і слїдуючих делеґатів тутешних і околичних укр. орґанїзацій:

1) А. Сербенського від Тов. музичного ім. М. Лисенка в Ню Йорку. 2) Марії Телеп від Сестрицтва сьв. Ольги, від. I. в Ню Йорку. 3) М. Маркова від Братства сьв. Володимира в Ню Йорку. 4) I. Ляльки від Тов. „Просьвіта" в Ню Йорку. 5) В. Дзядова від читальні ім. Т. Шевченка в Ню Йорку. 6) I. Білограма від Тов. „Запорожська Січ" в Ню Йорку. 7) I. Грицика від Братства сьв. Михаїла в Стейпелтон. 8) I. Матейка від Тов. „Гайдамаки" в Ню Йорку. 9) Я. Корната від Тов. ім. М. Січинського в Ню Йорку. 10) Юлії Шевчинської від Сестрицтва сьв. Ольги, від. II. в Ню Йорку. 11) В. Онисъкова від Братства сьв. Михаїла в Ню Йорку. 12) П. Ружака і М. Савіцького від Тов. „Вільних Козаків міста Львова" в Ню Йорку. 13) М. Мисьовича від Братства сьв. Юрія в Вайтстон. 14) Марії Міць від Сестрицтва Непорочного Зачатія в Ню Йорку. 15) Анни Сенїв від Сестрицтва Покрова Пресьв. Богородиці в Брукліні. 16) Параск. Савіцької від Сестрицтва сьв. Параскевії в Ню Йорку. 17) О. Крука від Українського Хору в Ню Йорку. 18) О. Савіцького від Братства сьв. Юрія в Ню Йорку. 19) М. Климка від „Руської Школи" в Ню Йорку. 20) П. Вільхового від Братства сьв. Андрея в Ню Йорку. 21) Л. Сїдоровича від Тов. „Зоря" в Ню Йорку і 22) Анни Палега від Сестр. сьв. Анни в Ню Йорку.

На тім мітинґу ухвалено одноголосно:

I. Впровадити народний добровільний податок на „Рідну Школу". Податок той має збирати ся при всяких нагодах в поодиноких укр. орґанїзаціях і що місяця має бути передаваний через делеґатів комітетови „Рідної Школи". Відповідне виконанє і впровадженє в житє тої ухвали поручено стислїйшому комітетови.

II. Затверджено вибір П. Яреми на голову, В. Кнїгиницького на секретаря, о. Н. Підгорецького на касієра і А. Титлі на члена стислїйшого Комітету, а крім того доповнено той Комітет через вибір дальших членів, а то: Юлії Шевчинської на заступницю голови, I. Корчинської на заступницю голови, Я. Корната на заступника секретаря, П. Ружака на заступника касієра, М. Сербенського і I. Білограма на членів комісії ревізійної і I. Грицика на члена.

III. Відбувати мітинґи в послїдний четвер кождого місяця в Купер Юніон гали, 217 Іст 6-та ул.

IV. Зібрано на „Рідну Школу" $60.18, на що зложились:

1) Бр. сьв. Михаїла в Стейпелтон $15.00. 2) Збірка А. Андрея і В. Наконечного в Стейпелтон 13.25. 3) Олекса Мигович зі Стейпелтон 1.00. 4) Збірка Н. Мельника на хрестинах у Р. Литвина в Брукліні 1.20. 5) М. Микитка 2.00. 6) Сестр. Покр. Пресьв. Богородиці в Брукліні 15.00. 7) Збірка I. Миговича на хрест. у Т. Салїя 2.05. 8) М. Сербенський 2.00. 9) Сестр. сьв. Ольги від. II. (народний податок) 2.00. 10) Сестр. Непор. Зачатія (народний податок) 1.50. 11) Руська Школа (народний податок) 1.00. 12) На мітинґу зібрано (народний податок) 4.28. — Разом $60.18.

V) Вислати зі зібраних до тепер $598.00 до краю до розпорядимости „Рідної Школи" 2500 корон, а решту полишити на завязок других $500.

В. Кнїгиницький,
секретар.

Рівночасно простує ся ошибку зайшлу в оголошеній в „Свободі" збірці на „Рідну Школу" на народних зборах з 16. лютого с. р., в сей спосіб, що п. Петро Пилипець жертвував на ту ціль $2.00, а не $1.00.

Убитє грецького короля Юрія I.

Дня 19 марта с. р., по полудни, згинув на улицях міста Солуня, підчас проходу, від кулї анархіста Алека Схінаса грецький король Юрій I. Король Юрій перебував у згаданім місті від падолиста м. р. се є від здобутя його через Греків.

Критичного дня проходжував ся він зі своїм адютантом, полковником Франколїсом по улицях Солуня, коли згаданий убійник Схінас підійшов несподївано з заду і стрілив до короля. Королївський адютант обернувшись, зловив його за руку і стиснувши за горло держав, поки не надбігли жовніри. Тимчасом король упав на землю. Сейчас спроваджено повіз і відвезено на нім короля до шпиталю, однак заки там прибуто, король віддав Богу духа. Куля трафила короля з заду понизше бедер і вийшла жолудком.

Убійник короля є Греком і як каже, поповнив сей морд під впливом розпуки і недуги. Як стверджено, сей атентат не спричинили ніякі полїтичні мотиви. Алеко Схінас має бути чоловіком образованим, по переконаням анархістом; він оснував анархістичну школу у Вольо, столиці Тессалії, яку правительство йому замкнуло.

Убитий король Юрій I. був сином данського короля Христіяна IX. а братом анґлїйської королевої вдови Александри і рос. цариці вдови Марії Теодоровни. Мав 68 літ і панував у Греції від 1863 року т. є. цїлих 50 літ. Полишив він 5 синів і одну дочку. Оженений був з рос. великою княгинею Ольгою, дочкою вел. князя Константина Николаєвича.

У 1898 році виконано на него атентат на улицях міста Атен, який однак не удав ся. Як кажуть, король Юрій носив ся з наміром сейчас по заключеню мира з Туреччиною зречись престола на річ свого сина Константина. Сейчас по смерти короля Юрія проголосив третий з ряду його син, князь Никола, що саме перебував у Солуни, зібраному народови, що королем Греції став тепер наслїдник престола князь Константин, що перебував аж до послїдної хвилї у кріпости Янїна, яка піддала ся йому два тижні тому. Новий грецький король Константин має 45 літ житя і оженений є з сестрою нїмецького цїсаря Вільгельма, Софією.

Як доносять, прибув він саме тепер до Солуня, щоб побачити тїло свого батька, яке перевезуть до Атен.

ЖЕРТВИ НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛИ, ОСТАЮЧІ ПІД ЗАРЯДОМ „СВОБОДИ".

1. Жертви на фонд „Рідна Школа" в Галичині.
2. Квадратові метри на Український Город у Львові.
3. Жертви на приватну українську гімназію в Збаражи.
4. Жертви на курси висшої осьвіти для Тов-а „Просьвіта" у Львові.
5. Жертви на ювилейний дар Іванови Франкови.
6. Жертви на українсько-руську бурсу в Горлицях.
8. Жертви на приватну українську гімназію в Рогатині.
9. Жертви на шкільно-просьвітний фонд в Америці.

ДО МІСЦЕВИХ СЕКРЕТАРІВ І ОРҐАНІЗАТОРІВ Р. Н. СОЮЗА.

ЗАЯВА.

Отсим повідомляю усїх Впов. П. П. місцевих урядників і орґанїзаторів, що посмертна запомога може бути записана лише після § 159 нового статута Р. Н. Союза і після кляс, котрі суть вичислені в сїм параґрафі. Запис посмертного на особи чужі, на церкви або на всякі иньші інституції, не є важний, бо се супротивляє ся законам Злучених Держав Північної Америки.

При виповнюваню деклярацій прошу уважати, щоби кожда точка була докладно виповнена. На кожде запитанє в деклярації, прошу відповісти докладно, а єсли немаєте відповіди на котру небудь точку, прошу дати криску (——). Деклярації невиповнені точно, не будуть одобрені Екзекутивним комітетом і зістануть звернені до поправи дотичному відділови.

При зміні посмертного, прошу застосуватись до § 178 статута. Зміна, котра не буде виповнена після сего параґрафу, зістане уневажнена і не буде принята Екзекутивним Комітетом.

При змінах спадкоємців прошу застосуватись до § 159 нового статута. В противнім случаю, така зміна буде неважна.

При змінах спадкоємців, посмертного, адресів і т. п. прошу уживати готових друків Р. Н. Союза. Єсли котрий з Впов. П. П. секретарів не має таких друків у себе, нехай напише, яких друків бракує, а я сейчас вишлю.

Михайло Угорчак,
Голов. Рекорд. секретар Р. Н. Союза.

ВАЖНЕ.

Отсею дорогою повідомляю всїх **опікунів „Руського Молодечого Союза"**, що на моней ордерах або чеках мають виписувати імя головного касієра **Alex. Sharshon, treas., Shamokin, Pa.**, а не імя фінансового секретаря. Друге, опікуни мають присилати гроші за місячні вкладки **осібно** від місячних розметів Р. Н. Союза. В тих випадках, коли опікуни присилають малї суми, можуть присилати їх в почтових двоцентових марках.

З поважанєм
С. Ядловський,
гол. фінанс. секретар.

Добра продаж.

„Вйо, гніда, вйо!" підгойкував Дмитро раз в раз, а за кождим разом обкладав худу коняку грабовим бичівном. Олена, Дмитрова жінка, сиділа по заду на возі тай тримала в руках, вибачте за слово, невеличкого підсвинка, що все кудись вирвав ся.

Їхали на ярмарок. Дмитро мав продати підсвинка тай заплатити податок, а Олена мала продати когута, трохи яєць тай цибулі, а за ті гроші купити юпку для своєї доньки.

Туркотів віз по дорозі. Задихана, сліпа на одно око коняка, бігла як за панщину, а Олена укладала собі в голові, як то вона продасть свій товар, аби не ошукатись.

„Мара не жидівня. Як припаде чоловіка, то і душу видре" заговорила сама до себе голосно Олена.

„Що кажеш?" обізвав ся Дмитро.

„Нічо, нічо! Їдь борше, бо і так пізно!"

Дмитро заїхав на підсінє до сліпого Шльоми. Випряг коняку, дав сіна, а нім жінка позбирала свої „кляйніканти", запакував підсвинка в мішок, вибираючись на торговицю.

„Идиж, каже, поладь ти своє, а я піду на торговицю!"

Розійшлись.

Олена пішла на жидівський ринок між баби сідухи позбутись свого товару. Вже на дорозі нагнбували її всілякі жиди та жидівки, але Олена не хотіла нічого продавати, бо не знала як стоїть курс. На торговиці зараз таки обскочили її жидівки так, що Олена як від саранчі не могла обігнатись. Одна хапнула з кобілки когута, друга вирвала з рук кілька вязанок ярини, третя забрала з кошиком яйця тай зараз і щезла. Наробила Олена крику, але було запізно. Відібрала від жидівок когута і ярину тай не хотіла нікому продати.

„А то покаянє з тою жидівнею. Не продам нічо. Піду до тої знакомої жидівки, що я в неї купую плате."

Нагабували її ще жиди, обскакували жидівки, але вперта Олена не хотіла нічого продавати. Пішла до самої Янклихи.

„А, як ся маєте, Олено! Що доброго маєте?" усьміхнулась жидівка тай взяла в руки когута. Зачав ся торг. Жидівка давала шість шісток, а Олена хотіла сім без двох ґрейцарів. По довгім торзі погодились так, що за когута і за ярину дала Янклиха сімдесять і вісім нових.

Жиднята порозхапували ярину тай когута, а Янклиха завела Олену до хати, щоби її заплатити.

„Наставте долоню, даю вам гроші!" сказала жидівка.

Олена поклала долоню.

„О, маєте! Один, два, три, чотири, пять, шість, сім, вісім, девять... А добрий той когут, що ви мені його дали?"

„Ото маєте! То то в мене найліпший когут! Я бим була і непродавала, але дівчинискови треба запасчини."

„Ой, а в мене є файні запаски. Таки, Олено, нігде не йдіть, але в мене купіть."

„Та буду видіти!"

„Я вам вже дала пятнайцять, правда? Тепер маєте шіснайцять, сімнайцять, вісімнайцять, двайцять... А ваша дівчина нівроку велика?"

„Та де! От мала дівчиниско. Десять літ має."

„Ну, ну! То вже файна! Двайцять і вісім, двайцять і девять, трийцять! А тримайте добре гроші. Завяжіть собі тих три шістки в осібний ґудзок!"

Олена завязала, а жидівка стала рахувати на той сам лад аж до кінця.

Забрала Олена гроші тай пішла до фіри. Сіла тай ще раз стала перераховувати. Але дивить ся: гай, гай! А то всего штири шустки і два нові. Що за мара, чи зле лічила чи що. Рахує ще раз — те саме.

„Ото тумана пустила!"

Метнулась до Янклихи, зачала сваритись, але нічо не помогло. Як збіглись жидівки, то Олену мало ще і не побили.

Тимчасом Дмитро на торговиці продавав свого підсвинка. Що який згінник прийде, подивить ся, загляне свині в рот та каже: нечиста!

„Дай мені Боже, аби в мене була така душа чиста — заклинав ся Дмитро. Але згінці не слухали. Один до другого підсьміхував ся.

„Берете сім?" заєдно говорили.

„Я і за десять не дам!" обстоював при своїм Дмитро.

Минуло полудне, вже і зполудня, ніхто не купує.

Аж ось нагодилась якась пані, поторгувалась з Дмитром тай купила за девять.

Взяв Дмитро гроші, сховав за ремінь тай мандже до міста. Аж тут дивить ся стоїть на порозі якийсь панок, мішає в руці карти, а хлопи витягають. Хто тягне дає корону, а тут і виграє пять.

Дивить ся Дмитро, як то люди беруть гроші тай забагло ся і йому щастя спробувати.

Поставив корону — виграв пять. Поставив другу — програв! І як зачав з тим паном грати так і не стямив ся, коли програв пятку.

Жалко було за грішми, але пропало. Поставив ще на спробунок корону, але знов програв.

Хлопи зареготались, а Дмитро як злитий пішов дальше, до своєї фіри.

На фірі вже сиділа Олена тай бідькала. Розповіла йому своє горе, а Дмитро про своє і не споминав. Запряг коняку, не пив навіть могоричу, лиш здвиг плечима тай сказав: „Ми нині обоє однаково продали!"

„Вйо, гніда, вйо!" гойкнув Дмитро тай потягнув грабовим бичівном по невинній шкірі гнідої.

„Добра душа".

Вона була дуже, дуже добра душа. У неї було мягке, чуле серце, — отже й не диво, що все її житє було довгою стягою страждання за ближнього.

Жила вона в сьвіті одинокою. Хоч їй вже давно минуло сорок літ, але й вона-ж колись була молодою й гарною.

Зросла вона в роскошах, у богацтві. Покійний батько її зоставив їй чималеньку спадщину; з того вона мала добрий прибуток і зовсім забезпечене житє на-далі. Инша на її місци жила-б собі, мовляв, „присьвіючи" і не турбувалась би ні про що; але вона не знала спокою, бо кождий раз, як вона стрівала ся з людським горем і злиднями, — а така зустріч у житю буває часто, — вона довго не могла забути того враження, що людська біда робила на її „слабкі нерви".

Вона всіма силами намагала ся берегти себе від усяких сумних та невеселих пригод у житю; але само житє иноді штовхало її на те.

Вона дуже добре знала, що запомогти всім людям — неможливо, що не вистарчить не тільки її власних, а навіть усїх капіталів, щоб зменшити горе людське, і ось через що вона берегла свої гроші й не давала бідним нічого.

Вона не вірила в так звані „добрі діла" і була певна, — бо чула се від своїх поважних знайомих, — що ті люди, котрі працюють коло них, набивають собі кишені; а збогачувати таких людий вона не хотіла.

Крім того вона чула, ще як була молодою, від студента Петра Щирого (вона колись його кохала й уважала за дуже розумну людину), що не окрема людина, навіть не громада, повинні піклуватись (опікуватись) бідними, а що та справа цілком належить до держави і що тільки держава повинна прийти на поміч бідним.

Все те, що вона колись чула про запомогу бідним (а чула вона того богато й прислухувалась охотно), переплуталось в її голові і вона тільки дуже ясно памятала, що вона не повинна віддавати своїх гроший — і сього-ж вона й держалась як найстараннійше.

А все-ж вона була дуже, дуже добра душа! Се говорили про неї всі люди, що її знали. Як побачить вона часом зимою, вставши з теплого й мягкого ліжка, що на дворі холод та вітер, вона неодмінно озветь ся кождого разу до присутних і скаже:

— Бідні, бідні ті люди, що не мають дров! як-то їм, мабуть, тепер тяжко!"

Як побачить-же, було, вона (правда, се траплялось дуже рідко), що ведуть людий в кайданах у вязницю, то неодмінно скаже:

— „Бідні, бідні люди! як їм, мабуть, тяжко без волї!.."

А як побачить де-небудь, — найчастійше коло церкви, вертаючись від служби Божої, — нещасного каліку, то тяжко, тяжко зітхне і в очах у неї станутъ сльози...

Особливо жалко було їй бідних у великі сьвята, наприклад на Великдень, коли вона розговлялась (переставала постити), сидячи коло стола, богато заставленого всякими стравами й питвом.

— „Бідні, бідні люди!" — шепотїла вона тоді, зітхаючи, — „мабуть, у богатьох нема й крихти хліба в сей сьвятий день!.."

Так вона жила, так вона, бідна, страждала на протязі всього свого довгого житя...

А коли вона вмерла, її родичі й знайомі, проводячи її на кладовище, тихо казали одно одному:

— Небіжка була дуже, дуже добра душа!

Р. Якобовський.

Іван Франко.

ПРИТЧА ПРО ВДЯЧНІСТЬ.

Мороз був лютий, сніг і завірюха,
По вулиці голодний пес блукав:
Обмерз, продрог, — здасть ся — пушка [духа,
На дармо страви й захисту шукав.

Аж чоловік найшов ся милостивий,
Впустив до хати пса і обігрів.
Пожалував його як друг правдивий
І їсти дав того-ж, що й сам він їв.

Та пес нагрівши ся у теплій хаті,
Сночивши і наївши ся досить,
Замість подяки став гарчать, брехати,
Ще й кинув ся хазяїна вкусить.

Подібний ти до нього, брате милий:
Не тямиш, хто добро тобі зробив,
А тих, що розуму тебе навчили,
Як часто ти зневажив, оскорбив!

Чесний чоловік.

Раз підчас війни горожани одного міста укривали своє добро, де могли, бо боялись, що ворог буде рабувати. В тім місті жило також двох богатих, неженатих братів. Вони мешкали разом в однім домі і лиш про себе журили ся. Як почули про небезпеку, почали шукати відповідного місця, щоби закопати свої гроші. І рішили закопати гроші в своїм городі. Вечером вибрали місце. Один сьвітив, а другий викопав яму і всадив в неї горнець з грішми. Заняті роботою, не завважали, що в сусіднім городі сидить їх сусід, котрого сьвітло лямпки пробудило з глубокої задуми. Був се убогий зарібник, котрий мав богато дітий, а в тих тяжких часах не міг знайти роботи, і тому журив ся, чим вижививть родину. Коли побачив сьвітло в сусіднім городі, з цікавости підійшов тихцем до плоту подивити ся, що там робить ся. І видів, як братя закопували скарб і старали ся затерти сліди і як потому вернули ся домів. Тоді взяла його велика охота перескочити пліт і витягнути горщок з грішми. Але повздержав ся і сказав до себе півголосом: „Ти не можеш красти" і з тим вернув до своєї хати. Коли війшов до комнати, жінка почала його лагідно потішати, що Бог їх не опустить і просила, щоби дбав о своє здоровлє, бо як захорує, то що стане ся з їх бідними дітьми? — Бідні діти могли би стати ся богатими — подумав зарібник — але добре, що я пішов з городу, подумав рівночасно. Вкінци пішов спати, але не міг заснути. Через цілу ніч гроші стояли перед його очима. Добрі гадки бороли ся зі злими і він доперва над раном успокоїв ся, бо нова гадка увійшла до його душі. Він скоро убрав ся і запукав до хати сусідів. Брати отворили і дуже здивували ся, що він так рано їх відвідує і запитали, з яким ділом приходить. А він став оповідати, що він видів, як вони вчера закопували скарб, що він не міг цілу ніч спати, і що мало що не став злодієм, і просив їх зі слезами в очах, щоби вони закопали скарб в инше місце, щоби він віднискав утрачений спокій. Братя утішили ся чесною бідного чоловіка, дали йому сталу роботу, так, що його родина була забезпечена від нужди. Найбільша побіда в житю чоловіка є побороти зло в собі.

Дмитро Макогон.

Вибагливий панич.

В неділю по полудни скликав війт громадських радних на засідане. Радні зійшли ся в комплеті.

— То так, панове радні, промовив війт, — я вас нині скликав, бо хочу порадити ся з вами. Ми мусимо так робити, аби на наше вийшло. На що раз ми плюнули, того тепер лизати не будемо.

— Не скасуємо нашої ухвали! — закричали радні.

— От-то бо й є! — говорив війт дальше, раз ухвалили і воно для нас сьвяте. А тепер послухайте, що я за той час зробив. Одні з вас знають, а другі не знають. А треба, щоби всі знали, бо мусимо над тим радити нині.

Тамтого тижня кличе мене дідич до двора і питає: — війте, каже, чи се правда, що ви все таки заводите в новій школі руську викладову мову? Правда! кажу, громадська рада знов те саме ухвалила. Так! А польська мова? скричав на мене дідич. Люди не хочуть, а я проти людий не піду, кажу я дідичеви. Він як не зачне кричати, як не зачне ногами тупотіти! Наганьбив мене, наганьбив а далї й каже: сейчас беріть собі школу з моєї хати! Я більше не винаймаю. Волію там свиней тримати.

— Добре, кажу, я можу й завтра забрати лавки і таблицю. Тепер рівно вакації, маємо час найти собі хату, заким школу збудуємо.

— Будете мати школу, як менї волосє на долони виросте! — скричав на се дідич.

— А я на те: Бог поможе, кажу. Чекаємо вже три роки, можемо й ще три почекати... Як знаєте, забрав я шкільні річи до трупарні а самий поїхав до інспектора. Так і так, кажу я інспекторови. Дідич не хоче вже нам більше наняти хати а ми такої другої в селї не маємо.

— Добре робить, каже інспектор. Я вам не говорив: скличте, війте, ще раз громадську раду, ухваліть польську викладову мову, а на весні приступите до будови нової школи. І ми вам тоді поможемо і все буде добре. А ви що зробили?

— Та я казав се радним, кажу інспекторови, але вони не хочуть.

— Як ви не хочете нас знати, то ми вас ще й тілько! — крикнув лютий інспектор. Маєте найти відповідну хату на школу, бо инакше я вас буду карати.

— Ось чого скликав я вас, панове радні! Ми мусимо якось так зробити, щоби на весні позволили нам школу будувати.

— На те є готова рада! — обізвав ся один з радних. Наказати людям, щоб ніхто не винаймав хати на школу. До сего не мож нікого силувати. Ми зробім школу в трупарни. Пригладьмо її зверха про людське око, позамащуймо трохи діри, для учителя доставмо з дощок „жидівську кучу”, — і до зими най діти там ходять вчити ся. Прийде зима, учитель напевно розжене дітий до дому, замкне школу, ну і тоді ми легше дібємо ся до свого.

Та рада дуже всім подобала ся. Зараз на другий день поїхало двох радних до міста за дошками а за тиждень стояла вже доставлена до трупарні „жидівська куча”, де мав замешкати учитель.

Вже два місяці відбуває ся наука в трупарни. Не наука, а мука для дітий і для учителя. В малій, низенькій хатині з повибиваними вікнами і діравими стінами, збирало ся що днини шістьдесятеро дітий на науку. Одні діти сиділи в лавках а другі стояли рядом попід стіни. Свої місця зміняли діти що днини: котрі сегодня сиділи, то завтра мусіли стояти. Коли прийшло ся писати яку задачу, то стоячі діти притискали зошити до стіни і так писали. А котрій дитині було так невигідно, то садовилась вона із зошитом на плечі свого попередника і штуркала його кулаком, коли сей забогато рухав ся.

Притім всім ще й з людськими псами мав богато клопоту учитель. Діти принадили псів хлїбом і вони що днини рано облягали школу а підчас науки майже з кождої діри дивили ся на клясу цікаві песячі очи. Се робило дітям велику утіху.

Надійшла осінь, а з нею допці і вітер. Положенє учителя було що днини тяжше. Крізь стелю його „помешкання” лила ся вода а вітер вдирав ся через щілини до внутра і там показував свою силу. Те саме було і в „шкільній сали”. Майже що днини писав учитель о тім всім до повітової шкільної ради, та на свої численні скарги не дістав жадної відповіди. Мучив ся учитель до якогось часу, — а дальше вже було годі. Замкнув школу, передав війтови ключ, а сам поїхав до інспектора.

— Як то? То ви без нашого наказу замикаєте школу?

— Пане інспектор! В тій школі неможливо дальше учити. — Я доносив о тім...

— Даруйте, — іронїчно усьміхаючись, промовив інспектор, — я не знав, що ви такий вибагливий панич. Подайте ся на Львів, бо для таких панів як ви, в моїм окрузї нема посади.

В дві неділї опісля дістав учитель увільненє з того повіту. А діти сего села ростуть і досі без науки, хотяй від того часу проминуло вже чотири роки.

Не мають хлопи ні власної мурованої, ні найманої школи.

Головний Уряд „Р. Н. Союза“.

Духовний Отець:
о. Дмитро Хомяк, Simpson, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Капітула, McAdoo, Pa.

Місто-предсідателька:
Марія Білик, Chicago, Ill.

Місто-предсідатель:
Василь Сувак, Whiting, Ind.

Секретар рекордовий:
Михайло Угорчак, Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський, Box 76, Jersey City, N. J.

Касієр:
Алексій Шаршонь, 524 Pine and Franklin Sts., Shamokin, Pa.

Контрольна Комісія:
о. В. Балог, Whiting, Ind.
Стефан Милянович, Jersey City, N. J.
Йосиф Ялечко, Ramey, Pa.

Радні:
Іван Ґлова, Shamokin, Pa.
Николай Ваверчак, Perth Amboy, N. J.
Володимир Каськів, Jersey City, N. J.
Петро Мотало, Chicago, Ill.
о. Мирон Данилович, Ansonia, Conn.
Андрій Гальчак, McKees Rocks, Pa.

Редактор „Свободи“:
Осип Стеткевич, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Завідатель „Свободи“:
Андрій Савка, 83 Grand Str., Jersey City, N. J.

Головна Канцелярія „Р. Н. Союза“ находить ся під числом 83 Grand St., (у власнім домі) Jersey City, N. J.

РУХ В ВІДДІЛАХ Р. Н. СОЮЗА.

ВІЛІНҐ, В. ВА. Бр. сьв. Івана Хрестителя, від. 56, повідомляє своїх членів, що дня 13-го цьвітня с. р. відбуде ся квартальний мітінґ, на котрім кождий член має явити ся, бо суть важні справи до полагодженя. Неявивший ся член заплатить кару 50 ц. а урядник $1.00. Мітінґ розпічне ся, як звичайно, о 2-гій год. пополудни в Сокольни. На тім мітінґу принимати ся буде нових членів за половину вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. — С. Дикий, предс.; М. Пупило, секр.

ГЕРИ, ІНД. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 322, повідомляє всіх своїх членів, що квартальний мітінґ відбуде ся 13. цьвітня с. р. о год. 2-гій пополудни, в гали о. Вацлава П. Ракова, 1700 Адамс стр. На той мітінґ має ся явити кождий член, бо суть важні справи до полагодженя. — І. Кукула, предс.; А. Крушинський, секр.

ВІЛКСБЕРИ, ПА. Бр. сьв. Василія, від. 278, повідомляє всіх місцевих і позамісцевих членів, що дня 13-го цьвітня с. р. відбуде ся квартальний мітінґ, на котрім всі члени мають явити ся, бо котрий не явить ся, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. Нових членів буде принимати ся без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. — Й. Котик, пр.; С. Свередюк, кас.; Д. Куделич, секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. Тов. Зап. Січ, від. 342, подає до відома, що піврічний мітінґ відбуде ся в неділю дня 30-го марта с. р. о год. 2-гій попол. в гали церковній. Нових членів будемо принимати без вступного до Тов., а до Р. Н. Союза після статута. З тої нагоди повинні скористати всі ті Русини, котрі ще не належать до жадного запомогового товариства. Неявивший ся член заплатить 50 цнт, кари, а урядник 1.00 дол. — М. Черепаняк, предс.

ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ. Тов. „Руський Молодечий Клюб Поступовий“, від. 70, подає до відома всім своїм членам, що квартальний мітінґ відбуде ся дня 29-го марця с. р. о год. 8-ій вечер в своїй гали, під ч. 72 Моріс стріт. Поневже суть дуже важні справи до полагодженя, тому кождий член мусить явити ся на сей мітінґ, бо в противнім разі заплатить кару 50 цнт. а урядник $1.00. — За уряд Р. М. К. П.: М. Кухта, заст. предс.; П. Гаврилів, секр.; В. Костецький, кас.

ЛАНКАСТЕР, Н. Й. Бр. сьв. Василія, від. 87, подає до відомости своїм членам, що час мітінґів зістав змінений. Почавши з днем 1-го цьвітня с. р. мітінґи будуть відбувати ся завсігди в другу неділю в місяци, в тій самій гали, що і до тепер, точно о год. 2-ій пополудни. Котрий член не буде приходити на мітінґ в означенім часі, або цілком не прийде на мітінґ, буде підлягати карі: перший раз 25 цт., другий раз 50 цт., а третий раз $1.00. Тілько ті члени будуть звільнені від кари, котрі в той час будуть заняти працею. — В. Москаль, предс.; Т. Грицко, кас.; Л. Курило, секр.

ГАВТОРН, ІЛЛ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 242, взиває всіх своїх членів, щоби кождий явив ся на мітінґ в неділю дня 13-го цьвітня с. р. о 6-ій годині вечером, бо маємо дуже важні справи до полагодженя. Котрий член не прийде на мітінґ, заплатить кару 25 цнт. а урядник 50 цент. — Г. Гринишин, предс.; В. Терлецький, кас.; Г. Бойчук, секр.

ВІНДБЕР, ПА. Бр. сьв. Димитрія, від. 143, подає до відома всім своїм місцевим і позамісцевим членам, що кваратльний мітінґ відбуде ся в неділю дня 6. цьвітня в церковній гали, о год. 12.30 пополудни. На сей мітінґ повинен явити ся кождий член, позаяк маємо дуже важні справи до полагодженя. Взиває ся усіх довгуючих членів, щоби на тім мітінґу вирівнали свої залеглости, бо инакше зістануть суспендовані. Неявивший ся член заплатить 50 ц., а урядник $1.00 кари. — І. Гаврилюк, предс.; І. Петранич, кас.; В. Горошок, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Бр. Пр. Тройці, від. 203, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що квартальний мітінґ відбуде ся дня 5-го цьвітня с. р., точно о годині 8-мій вечером. На сей мітінґ обовязком кождого члена явити ся і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі стратить права в Р. Н. Союзі і в Братстві. Взиваю усіх братів, котрих діти не належать до Р. М. Союза, щоби були ласкаві явитись на сей мітінґ і записати свої діти до Тов. Р. М. Союза. На сім мітінґу буде принимати ся нових членів без вступного до Братства, а до Р. Н. Союза після статута. Неявивший ся член заплатить 50 цт. кари, а урядник $1.00. — В. Саїв, предс.; І. Боґуш, кас.; М. Мигаль, секр. і опікун Тов. Р. М. Союза.

БАЙОН, Н. ДЖ. Бр. сьв. Арх. Михаїла, від. 213, подає до відома, що на квартальнім мітінґу Братства, котрий відбув ся дня 18-го марця с. р., вибрано нового предсідателя Льва Бачинського. На сім мітінґу здавав уряд своє справоздане з 4-місячного діловодства, а Комісія Контрольна найшла усе в як найліпшім порядку. — Д. Підгайний, секр.

ПОШУКУВАНЯ.

ЮРКО ПУГАЧ-ГРИНІВСЬКИЙ (КОНСТАНТИН ВРУБЛІВСЬКИЙ), що в році 1908, 1909 і 1910 перебував у Львові і з відтам виїхав до Америки, зволить конечно подати свою адресу А. Захарчукови в Стрию, Кр. Союз молочарський.

Пошукую **НИКОЛАЯ КРИСЬКА**, що походить з села Ясениця сільна, пов. Дрогобич, Галичина. Перед роком перебував у Філядельфії, Па. Пошукує його Ілько Дудяк в дуже важній справі. Хтоби о нім знав, або він сам, нехай зголосить ся на адресу: Ilko Dudiak, 3222 Norfork Str., Lorain, Ohio.

Пошукую свого стрика **ФЕДОРА ЧЕРВЕНЯК**, родом з села Миків, пов. Сянок, Галичина. Перед 8 роками перебував в Колорадо Пуебло, а тепер має бути десь коло Буфало, Н. Й. Хтоби о нім знав, або він сам, нехай ласкаво зголосить ся на адресу: Wasyl Czerweniak, Box 85 Sparta, Minn.

Пошукую **АННИ РАТИЧ** (ур. Пшик) в дуже важній справі. Хто подасть її добру адресу, дістане нагороду. Голосити ся на адресу: Hawrylo Paszko, 2 Bristol Str., Brooklyn, N. Y.

Пошукую в дуже важній справі свого брата **ВАСИЛЯ МІГАЛИСКУЛА**, з села Добронівці, повіт Чернівці, Буковина. У Канаді перебуває вже 10 літ, тепер має находити ся в Дулут. Він не має одного ока. Хто би о нім знав і подав мені його адресу — дістане $5.00 нагороди. Або він сам нехай зголосить ся до: John Mihaleskul, P. O. Box 333, Fort Frances, Ont, Canada.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ з добрим теноровим голосом, самотний, здібний до всіх обовязків парохіяльних, приймє посаду від 1-го цьвітня. Адреса в Редакції „Свободи“.

ГР. КАТ. ЦЕРКОВ Непор. Зач. Пр. Д. М. в Барнесборо, Па. пошукує іспитованого дякоучителя, котрий би знав учити добре діти, провадити хор, уряджувати представленя, знав також і угро-руський напів; мусить бути чоловік тверезий. Платня після умови і доходи. Голосити ся на адресу: Rev. John Dorozynsky, Barnesboro, Pa.; Cambria Co. P. O. Box 255.

ІСПИТОВАНИЙ ДЯКО-УЧИТЕЛЬ, може учити і провадити хор, вести школу дітей і уладжувати театральні представленя. Голос має добрий. Прийме посаду дяка від 1-го цьвітня 1913 р. — Адреса: Diako-Uczytel, Box 44, Jersey City, N. J.

ДЯКОУЧИТЕЛЬ з теноровим голосом, здібний до всіх обовязків парохіяльних, прийме посаду від 1-го цьвітня 1913. Інтересовані зволять писати на адресу: John Shwed, Box 39, Ambridge, Pa.

БУЧЕРНЯ І ҐРОСЕРНЯ до спроданя в Елизабет, Н. Дж. Добра спосібність до зароблення гроший, а сталий і добрий бізнес ручить ся. Ціна приступна. Хто перший, той ліпший. Купуючий може взяти на пробу. Адресувати: J. Marek, 62 First Str., Elizabeth, N. J.